

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος III'

Συνδρομή ἑτησίαι: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 12, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20 — Αἱ συνδρομαὶ ἄρροναται ἀπὸ 30 Σεπτεμβρίου 1884
 I Ἰανουαρίου ἑξῆς. Ἔτους καὶ ἑνὶ ἑτησίαι. — Γραφεῖον Διευθ. Ἐπιτ. τῆς λευκ. Πανεπιστημίου 39.

Ἡ ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΤΟ ΕΡΓΟΣΤΑΣΙΟΝ ΤΩΝ ΑΠΟΡΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ.

Β'.

Ἀφ' οὗτου ὁ Ἡσίοδος ἐξήνεγκε τὸ ἀθάνατον αὐτοῦ περὶ ἐργασίας ἀπόφθεγμα, ἐπῆλθον τηλικαῦται μεταβολαὶ εἰς τὰς γνώμας καὶ τὰς ἀξιώσεις τῆς κοινωνίας, ὥστε, ἂν μὲν δὲν ἠλλοιώθη ἡ βαθεῖα τῆς ῥήσεως ἔννοια, ὑπεβλήθη ὅμως εἰς ἀναγκαίαις τινὰς τροποποιήσεις, τὸ ἀναπόδραστον τῶν ὁποίων οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ παραγνωρίσῃ. Ὀλίγα πράγματα ἐν τῷ κόσμῳ τοῦτω τεθέντα ἢ λεχθέντα ἄπαξ παραμένουσιν ἐς αἰεὶ ἀναλλοιώτα. Τὰ πάντα ἀλλάσσουσι καὶ μεταβάλλονται. Ἀλλάσσουσιν αἱ ὥραι τοῦ ἔτους καὶ οἱ ἑνιαυτοί, μεταβάλλονται οἱ ἄνθρωποι, λευκαίνεται τὸ μελανὸν τῆς κόμης μας χρῶμα, τροποποιοῦνται οἱ πόθοι μας, ἀλλοιοῦνται τὰ αἰσθητάματά μας, ποθοῦμεν σήμερον ὅ,τι παρεβλέπομεν χθές, καὶ ἀτενίζομεν ἀδιαφόρως ὅ,τι μετ' ἀκατασχέτου παραφορᾶς ἐλατρουόμεν τὴν προτεροῦμεν μόλις. Αἰσθανόμεθα ἑαυτοὺς ἰσχυρῶς προσδεδεμένους εἰς τὴν γοητείαν τῆς ζωῆς καὶ ἐνῶ τὸν θάνατον ὑπελαμβάνομεν ὡς τὴν ὑπέρτατην τῶν δυστυχιῶν, ἐπικαλούμεθα αἴφνης αὐτόν, ἐὰν αἱ πεποιθήσεις ἡ ἡ ἀτολμία κωλύῃ ἡμᾶς νὰ τὸν ἀτενίσωμεν ἀτρομήτως. Ἡ ἀδιάκοπος αὕτη ἐναλλαγὴ τῶν αἰσθημάτων καὶ τῶν κλίσεων τοῦ ἀνθρώπου εἶνε, ἄρα γε, τὸ ἀποτέλεσμα ὑπερέρας αἰτίας κειμένης ἐν τῇ αἰνιγματώδῃ αὐτοῦ φύσει; Τὸ ἐρώτημα δυσχερῶς δύναται νὰ λυθῇ. Οἱ ἄνδρες ἄλλως αἰσθάνονται ἑαυτοὺς ἥκιστα καταλλήλους νὰ ἀπαντήσωσιν εἰς ζητήματα ἀνθρωπίνης ἰδιορρυθμίας καὶ ἀστασίας καὶ ἀκριβῆ συνειδήσιν τῆς ἀνεπαρκείας αὐτῶν ἔχοντες, ὑπαχωροῦσι πρὸ ἀρμοδιωτέρων καὶ ἐρασμωτέρων δικαστῶν, ἢ κρίσις τῶν ὁπίων, ἐὰν δὲν ἐπηρεασθῇ ὑπὸ τῆς μεροληψίας, δύναται εὐλόγως νὰ λογισθῇ ὡς ἀπροσμάχητος αὐθεντεία.

Τὸ «οὐδὲν ἔργον ὄνειδος» εἶνε ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ ἀληθέστατον ὅτι ἡμᾶς καὶ πᾶν ἔργον, ἵνα ἀναληφθῇ ἀποήτως καὶ καρποφόρως ὑπὸ τοῦ πνευματικοῦ ἐργάτου, ἢ τοῦ χειρῶνακτος, δέον νὰ παρουσιάσῃ καὶ ἐλάχιστα ἔστω σημεῖα ἀναλογίας τῆς πνευματικῆς μορφώσεως, τῆς ἀνατροφῆς, τῆς φυσικῆς δυνάμεως, καὶ τῆς κλίσεως τοῦ

ἀνθρώπου πρὸς τὴν ἐργασίαν ἣν ἀναδέχεται, τοῦτο, νομίζω, δὲν δύναται νὰ τεθῇ εἰς ἀμφιβολίαν. Ζήτημα εἶνε ἐὰν ὁ φιλόσοφος ποιητής, ὁ τὴν περὶ ἐργασίας ῥῆσιν ἐξενεγκὼν 900 ἔτη πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ Χριστοῦ, θὰ ἔστεργε νὰ χαρακτηρίσῃ ταύτην ὡς ἀπόλυτον σήμερον, ὅτε τοιαύτας μεταλλαγὰς ὑπέστη ἡ κοινωνία, καὶ εἰς τοιαύτας ἀναποδράστους τροποποιήσεις ὑπεβλήθησαν τὰ ποικίλα τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος δόγματα, καὶ δὴ καὶ αὐτὰ τὰ θρησκευτικά. Ἐκαστος δὲν ἐγεννήθη διὰ πάσαν ἐργασίαν, οὐδόλλως δὲ δύναται νὰ καταμεμβθῇ τις οκνηρίαν τοῦ ἀνδρός ἐὰν ἀκμαίαν ἔχων τὴν διάνοιαν καὶ εὐρωστον τὴν χεῖρα, ἴσταται πολλάκις ἀργός, ἀσχάλων καὶ αἰδοῦμενος, ἐὰν οὐδὲν ἔτι συνέπεσε νὰ προσκομίσῃ εἰς τὴν κοινωνίαν, τὴν ἀπέραντον ταύτην κυνέλην, ἐν ἣ ἕκαστος ὀφείλει νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ κοπιᾷ. Εἰς ἕκπτωτος ἰγγεμών, εἰς ἐξόριστος φιλόσοφος, εἰς πνευματικὸς ἐργάτης τέλος, ἀξιολόγως δύναται νὰ καταστῇ προπαιδευτὴς μαθηματικῶν καὶ γραμματικῆς, διδάσκαλος ἰχνογραφίας καὶ μουσικῆς ἢ τι ἄλλο συγγενὲς καὶ παραπλήθειον δὲν δύναται ὅμως ὑπὸ τὸ πρόσχημα τοῦ «οὐδὲν ἔργον ὄνειδος» νὰ μεταβληθῇ εἰς ἀχθοφόρον, ἢ ν' ἀναλάβῃ τὴν σπυρίδα ἐπὶ τοῦ ὤμου ὅπως κομίζῃ ἐκ τῆς ἀγορᾶς ἀνά πάσαν πρωίαν ἐπ' ἀμοιβῇ τὸν ἄρτον καὶ τὸ κρέας τοῦ ἀγοραστοῦ. Αὐτὸς ὁ Ἡσίοδος ἐὰν ἦτο δυνατόν νὰ ἐπανήργετο σήμερον ἐν μέσῳ ἡμῶν, λίαν ἀμφίβολον εἶνε ἐὰν, περιπίπτων τυχὸν εἰς στενοχωρίας, ἤθελεν ἀναλάβῃ ψήκτραν ὑποδηματοκαθαριστοῦ, ὅπως καθίρων δι' αὐτῆς τὰ ὑποδήματα τῶν διαβατῶν πορίζεται ὀλίγα κερμάτια, παραμυθῶν ἑαυτὸν πρὸς εἰρωνεῖαν μᾶλλον, ἢ πεποιθότως διὰ τοῦ «ἔργον οὐδὲν ὄνειδος, ἀεργία δὲ τ' ὄνειδος».

Πιθανὸν οἱ ἐν Ἑλλάδι νὰ μὴ ἔχωμεν ἔτι εὐκρινεῖς περὶ ἐργασίας ἰδέας, ἴσως μάλιστα ἐσμέν καὶ ὑπὲρ τὸ δέον ποιηταί. δυσκόλως ὅμως νομίζω ὅτι θὰ τροποποιήσωμεν ἐπὶ τοσοῦτω τὰς γνώμας ἡμῶν, ὥστε νὰ συμβιβάσωμεν, ἐν τῇ κανονικῇ τῆς κοινωνίας μας ἐκτυλίξει, τὴν νοήμονα τοῦ φιλοτίμου νέου ἐργασίαν πρὸς τὴν ἄτοπον, ψυχράν, καὶ ἐνίοτε ἀποτομωτάτην συμπεριφορὰν τοῦ ἀνωτέρου δημοσίου ὑπαλλήλου ἢ τοῦ κεφαλαιούχου ἐγνωσύντος νὰ τυραννῇ διότι μισθοδατεῖ, καὶ ζηλοτυποῦντος ἔστιν ὅτε τὸν ὑπάλληλον,

ἐὰν συμπέση νὰ αἰσθάνηται αὐτὸν ὑπέρτερον ἐαυτοῦ, οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ ἐπιχαίροντος εἰς τὰς ὑλικὰς τοῦ μισθοδοτουμένου ἀνάγκας ἐὰν ἐλπίζῃ ὅτι δύναται δι' αὐτῶν νὰ κρατῇ εἰς ὑποταγὴν, καὶ ἐξευτελίξῃ τὸν ἀγέρωγον, ἀλλὰ σεμνὸν αὐτοῦ χαρακτήρα. Οὐδενὶ πρόκειται πρόβλημα, ὅτι τῆς ζωῆς οἱ ὄροι ἐχώρησαν ἐν δυσαναστόνῳ αὐξήσει, ἐνῶ δὲ ἐπλεόνασαν αἱ χρεῖαι, ἐστείρευσαν ἀφ' ἑτέρου αἱ πηγαί. Βεβαίως τοιαύτη ἀνωμαλία, δυναμένη καὶ τὴν κοινωνικὴν τάξιν νὰ διαταράξῃ βραδύτερον, εὐκαίτην εἶνε νὰ παύσῃ. Τὸ διατεινεσθαι ὅμως, ὅτι σήμερον, ὡς ἔχει ἔτι ἡ κοινωνία, εἶνε ἐκούσιως ἀργὸς πᾶς ὁ ἔχων ἀνάγκην νὰ ἐργασθῇ, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ συμβιβάσῃ ἐαυτὸν πρὸς πᾶσαν ἐργασίαν, εἶνε ὕβρις δεινὴ καὶ ἀδικημα οὐ μόνον κατὰ τῆς ἀντιλήψεως, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς συνειδήσεως τοῦ καθήκοντος ἢ ἑκαστος ὀφείλει νὰ ἔχῃ ἀκμαίαν ἐν ἑαυτῷ. Πᾶσαι αἱ ἐργασίαι δὲν εἶνε δι' ὅλους τοὺς ἀνθρώπους ἀπαιτεῖται καὶ ἀναλογία τις ὅσῳ μικρὰ τοῦ ἐργάτου πρὸς τὴν ἐργασίαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην ἀριστα ἤθελε κατανοήσῃ πᾶς πρόθυμος ἐπιτιμητής, ἐὰν ἀπογυμνούμενος τῶν εἰσοδημάτων καὶ τοῦ πλοῦτου του, τηρῶν ὅμως κατ' ἀνάγκην μέρος τῶν ἐξῆών του, ἤθελε κληθῇ λόγῳ τῆς ἐναντίας ἀρχῆς ν' ἀναλάβῃ καθήκοντα προφανῶς ἀσυμβίβαστα, ἂν οὐχὶ πρὸς τὴν πνευματικὴν του κατάστασιν, τοῦλάχιστον πρὸς τὸ χρηματικὸν παρελθόν του.

Ἐτόλμησα νὰ προτάξω τὰ βραχέα ταῦτα ὡς ἀναδειχθῆ μείζων ἢ εὐεργεσία τοῦ συνδυασμοῦ ἐκείνου, ὅστις, συμβιβαστικὸς τῆς προσωπικῆς φιλοτιμίας καὶ τῶν προσωπικῶν ἀναγκῶν, διήλλαξεν εὐστόχως ἀμφοτέρας, συντελέσας, ἐν τῇ τοιαύτῃ διαλλαγῇ, προκοπὴν τινα καὶ σχετικὴν ἀνακούφισιν τοῦ μισθολήπτου. Τὸ ἐργοστάσιον τῶν ἀπόρων γυναικῶν, περὶ οὗ θ' ἀσχοληθῶμεν ἀμέσως κατωτέρω, τῆς ἐπινοίας ταύτης εἶνε ἀριστος καρπός. Παρέχει εἰς τὴν πτωχὴν ἀλλὰ φιλότιμον κόρην ἐργασίαν καὶ τὰ γλίσχροα τῆς συντηρήσεως μέσα, ἀλλὰ τὰ παρέχει χωρὶς νὰ τὴν ἐξευτελίξῃ, καὶ ἐν τούτῳ κείται τὸ εὐεργετικὸν καὶ ἡ ἀκρα τοῦ καταστήματος σκοπιμότης. Ἀφοῦ ἡ πενία ἀπῆρξεν ἀέπιστος σύντροφος τῇ Ἑλλάδι, ἀφοῦ δὲ διὰ τῆς ἐργασίας μόνης δυνάμεθα νὰ μετριάσωμεν μικρὸν τὰ κακὰ τῆς ἀνηλεοῦς ταύτης μάστιγος, πρέπει νὰ ἐργασθῶμεν τοῦτο καὶ ἀνάγκας ἐὰν δὲν εἴχομεν θὰ ἦτο καθήκον μας. Σκοπήσωμεν μόνον μὴ πως διὰ τοῦ τρόπου ἡμῶν καταστήσωμεν ἀναπόδραστον τὴν ἀργίαν δι' ἐκείλους ἢ ἐκείνας ὅτινες τὴν βδελύσσονται· φροντίσωμεν ὅπως ἡ στενοχωρία τοῦ ἤθους λείψῃ ἀπὸ τοῦ ἐργάτου ἢ τῆς ἐργάτιδος τὴν ὄραν καθ' ἣν τείνει τὴν χεῖρα ἵνα λάβῃ τὸ προῖόν τῆς ἐντιμοτάτης ἐργασίας τῆς. Πρέπει ἄνευ περιστροφῶν νὰ λεχθῇ ὅτι δυστυχῶς ἐν Ἑλλάδι οἱ ἀπασχολοῦντες πολυάριθμον προσωπικὸν εἰς τὰς ὑπηρεσίας τῶν γραφείων των καὶ ἀλλαχοῦ ὑπολαμβάνουσι τοὺς

ὑπαλλήλους των ὑποδεέστερα ὄντα, ἅτινα οἰοῦν εὐεργετοῦσι, διότι παρέχουσιν αὐτοῖς ἐργασίαν. Λησμονοῦσιν ὅτι ἐὰν τὸ κεφάλαιον συντρέχῃ τὸν ἐργάτην, καὶ ὁ ἐργάτης οὐχ ἦτο συντρέχει τὸ κεφάλαιον, κοινοπραξίας δ' ὑπαρχούσης δὲν βλέπω τίνας ἔνεκα δύναται νὰ ἐμφανίζηται ὁ ἕτερος τῶν παραγόντων εὐεργέτης, ἔτοιμος ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ πληγῶσῃ τὴν φιλοτιμίαν τοῦ ἄλλου τοσοῦτῳ μᾶλλον εὐαισθητοῦ ὅσῳ κενότερον εἶνε τὸ βαλάντιον καὶ σκληρότεροι αἱ ἀνάγκαι του. Τοῦτο ἰδιαιτέρως ἀληθεύει ὡς πρὸς τοὺς διαφεύγοντας τὴν στενὴν τοῦ χειρῶνακτος σφαιραν. Ἡ μέση τάξις τῶν κοινωνικῶν, αὕτη ἰδίως ἢ μὴ ἔχουσα σιδηροῦν τὸν βραχίονα, ἀλλ' οὔτε καὶ χρουσὸν, ἢ μέση τάξις ἢ τὸ θεμέλιον τῆς κοινωνίας καὶ τῆς πολιτείας ἀπαρτίζουσα, αὕτη εἶνε ὁ ἄκμων ἐφ' οὗ καταφέρεται ἡ δεινὴ τῆς ἀνάγκης σφύρα. Ἐνῶ δὲν ἔχει, οὔτε δύναται νὰ ἔχῃ, τὸ λιτόδιον τοῦ ἐργάτου, δὲν ἔχει βεβαίως οὔτε πολλοστὸν τῆς ἀνέσεως τοῦ πλουσίου. Ἐνα κέκτηται ἄγιον πόρον, τὸν τῆς ἐργασίας τῆς, καὶ τοῦτον πρέπει νὰ σεβασθῶμεν μὴ καθιστῶντες ἀδύνατον τὴν χρησιμοποίησίν του. Καὶ ἐὰν τοῦ ἀνδρός ἢ φιλοτιμία δικαίως κατεξανίσταται κατὰ πάσης ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ, φαντασθῶμεν τί πάσχει τῆς γυναικὸς ἢ εὐαισθησία, ἥτις, λεπτή ὡς τὸ αἰθεριώτερον ἄρωμα, συντρίβεται ἐξ ἀπελπισίας, παλαιούσα ἐν μέσῳ τῶν ἀρορήτων τῆς ζωῆς στερήσεων καὶ ὀφείλουσα νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς ἀνάγκας προσφιλῶν ὄντων, μετὰ παλμῶν ἀναμενόντων ἀνὰ πᾶσαν νύκτα ἐντὸς στενοῦ ὀματίου, καὶ ὑπὸ τὸ φῶς ἀσθενοῦς λύχνου ἐρωτῶντων ἐὰν ἡ μήτηρ των ἔφερεν ἄρτον. . . .

Ἐφ' αὗς περιστάσεις ἐκτυλίσσονται νῦν οἱ ὄροι τοῦ καθημερινοῦ βίου, νοεῖ ἑκαστος οἷος προσήκει ἔπαινος καὶ ποία τιμὴ πρὸς τοὺς δημιουργοὺς ἀσύλων κατὰ πάσης ἀκουσίτου ἀργίας. Ἐὰν ἡ ἀργία εἶνε ἡ μήτηρ πάσης κακίας, οἱ ἐπιτυχόντες δι' ἀρίστου συνδυασμοῦ νὰ τὴν ἐξουδετερώσωσιν ἀπέβησαν διττῶς εὐεργέται· ἔσωσαν ἀφ' ἑνός, συντηρήσαν ἐντίμως ἀφ' ἑτέρου, φεισθέντες οὐδὲν ἤττον καὶ τῆς φιλοτιμίας εὐαισθητῶν καὶ αἰδημόνων ὑπάρξων. Ἐὐλογον πρέπει νὰ αἰσθανόμεθα ὑπερηφάνειαν ἀναλογιζόμενοι ὅτι καὶ τὸ ὑπὸ τὴν μελέτην ἡμῶν ἀεργοστάσιον τῶν ἀπόρων γυναικῶν εἶνε προῖόν τοῦ ἐξόχως λεπτοῦ καὶ πρακτικοῦ ἐκείνου πνεύματος τοῦ καταδηλωθέντος οὕτω καρποφόρος παρὰ διακεκριμέναις κυρίας τῶν Ἀθηνῶν. Εἶδομεν ἐν τῷ Ἀμαλειῷ Ὀρφανοτροφείῳ καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελισμῷ τί ἴσχυσε νὰ κατορθώσῃ τοιοῦτον πνεῦμα, βλέπομεν ἐν τῷ ἐργοστασίῳ τούτῳ ἕτερον τῆς τοιαύτης προορατικότητος ἀπόχρωσιν. Ἐκεῖ ἐξετιμήσαμεν ἀφοσίωσιν εὐγενῆ καὶ ἀνεπίδεικτον φιλοφροσύνην· ἐνταῦθα ἐκτιμῶμεν πρόνοιαν ἥτις διὰ δεξιωτάτης ἐμφανίσεως σώζει ἀπὸ τοῦς ὄνυχας τῆς δυστυχίας, προδρόμου, ὑπὸ τινὰ ἐποψίν, τῆς ἀτιμίας. Ἰδοὺ διατί

καίτοι προκειμένου καθαρῶς περὶ ἐργασίας, κατετάξαμεν ὑπὸ τὸν τίτλον τῆς «φιλοφροσύνης» καὶ τὸ κατάστημα τοῦτο· διότι τίς μεγαλειτέρα φιλοφροσύνη τοῦ νὰ λυτρώσῃ τις ἀπὸ πειθανοῦ ὀλισθημάτων εἰς ὃ ἢ στερησις ἢ ἢ ἀργία ἠδύνατο νὰ ὠθήσῃ ἀσθενῆ ἢ ἀπειρον χαρακτήρα; . . .

Ἡ πρὸ δωδεκαετίας ἀρχὴ τῆς συστάσεως τοῦ Συλλόγου διὰ τὴν γυναικίαν παιδείαν εἰς τὸν τῶν τῶν ὀφείλομεν σήμερον, καὶ πρὸς ὃν δὲν θὰ ἐξαντληθῇ οὔτε ταχέως οὔτε εὐκόλως ἢ εὐγνωμοσύνη τῆς κοινωνίας, ἀναμνηστικὴ τὸ ἀψευδὲς τοῦ λογίου, ὅτι ἡ ἀρχὴ εἶνε τὸ ἡμῖσι τοῦ παντός. Αἱ ὀσήμεραι αὐξάνουσαι ἀνάγκαι τῶν περὶ τὰ οἰκιακὰ ἀσχολουμένων γυναικῶν τάξεων, ἢ ἔνδεια αὐτῶν ἐμφανιζομένη ὑπὸ τύπον εἰδεχθῆ ἅμα καὶ συγκινητικόν, εἶχεν ὑπαγορεύσει τὴν πρὸς ἀλλήλας προκαταρκτικὴν συνεννόησιν ὀλιγίστων διακεκριμένων τῆς πόλεως δεσποινῶν ἐπὶ τῷ τέλει νὰ ἐξευρεθῇ μέσον τι προληπτικὸν τῆς ἀδιαλείπτως προχωρούσης στερήσεως γυναικῶν, αἵτινες δὲν εἶχον τὴν δύναμιν ν' ἀφελῶσιν, ὡς αἱ χωρικαί, εἰς βαρείας χειρωνακτικὰς ἐργασίας, δὲν εἶχον ὅμως καὶ τὰ μέσα ν' ἀναλάβωσι ἐργασίαν μᾶλλον προσήκουσαν εἰς τὴν μικρὰν παιδείαν καὶ τὰς συνηθείας των. Ἐβλεπέ τις μητέρας τεινούσας κρῦφα τὴν χεῖρα, παρθένους ἐρυθριώσας πρὸ τῆς σκληρᾶς τῆς ζωῆς καὶ τῆς κοσμίας παραστάσεως ἀνάγκης, περιερχομένης εἰς τὸ δῆλημα τῆς ἀνηκούστου στερήσεως καὶ καθείρξεως μετ' ἀσιτίας, ἢ τοῦ ὄνειδος συγκαταλυμένης ἐπαιτείας τηρούσης σκάντινα αξιοπρεπείας δυνάμενης ὅμως νὰ μεταβάλῃ καὶ τὸν τύπον ὑφ' ὃν ἐνεφανίζετο κατὰ τὴν στιγμὴν τῆς αἰτήσεως. Ἡ ἰδιωτικὴ ἀρωγὴ ὅσῳ καὶ ἂν ἦτο γενναία, οὔτε δικαίον ἦτο, οὔτε δυνατόν νὰ ἐπαρκέσῃ εἰς τὰς χρεῖας πόλεως χωροῦσης βιβίως ἐμπρός, καὶ ἔνθα πληγαυτὴ ἀλλοίωσις εἶχεν ἐπέλθει καὶ τοιαύτη ἀπότομος ὑπερτίμησις. Εἶχον παρέλθει οἱ πατριαρχικοὶ χρόνοι καθ' οὓς ἡ γηγενῆς μήτηρ λύουσα τὸ συνεσφιγμένον αὐτῆς βαλάντιον καὶ ἀντλοῦσα ἐκ τοῦ ἴσχνου ἀλλ' ἐπαρκοῦς περιεχομένου ἢ ἢ δραχμᾶς, ἠδύνατο νὰ ἐπαρκέσῃ ἀκόπως εἰς τὴν ἐνδουμασίαν τῆς κόρης. Ὀγκοῦτο ἀδιαλείπτως τὸ μόλυσμα ἐκείνου, τὸ καὶ ταχύτερον φυλλοξήρας, διαδιδόμενον, καὶ ὅπερ, ἄς πεισθῶμεν τέλος, ἀδύνατον ἀποβαίνει ν' ἀποφεύγωμεν ὄσάκις ἐνσκήπτει ποικίλα δὲ ἀνάγκαι εἰς τὰς ἀναποδράστους ἀναγχεῖσαι πάσαι, καὶ ὡς τοιαῦται ἀναγνωρισθεῖσαι κατέκλυζον ἀλληλοδιαδόχως ἅπαντα τὰ προχώματα, ἅτινα ἔμενον ἔτι ἀπρόσβλητα, καὶ μετ' ὀλίγον ἐνώπιον ἡμῶν ἐξετυλίσσετο ὠκεανὸς ὀλόκληρος ἀναγκῶν καθημερινῶν, ἄς οὐδεμία δύναμις ἰδιωτικῆ ἠδύνατο νὰ προλάβῃ καὶ καθ' ἡσσανα λόγον νὰ θεραπεύσῃ.

Ἐν τῇ τοιαύτῃ κρίσιμῳ στιγμῇ τῆς μεταβάσεως τῆς κοινωνίας ἀπὸ καθεστηκυίας καταστά-

σεως εἰς νέαν καὶ ἀσυνήθη, ἐπεφάνη, κίβωτος ἐν κατακλυσμῷ, τὸ ἐργοστάσιον τῶν ἀπόρων γυναικῶν. Ἰδρῦθὲν ὑπὸ χρηστάς ἐλπίδας, ἀναληφθὲν ὑπὸ τὴν κραταίαν τῆς βασιλείσεως προστασίαν, εὐνοηθὲν ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως καὶ τῆς ἰδιωτικῆς συνδρομῆς, ἐκραταιώθη μετὰ τινὰς ἐπισηφαλεῖς δυνισμοὺς ἀναποφεύκτους δι' ἰδρύματα θεμελιούμενα ἐκ τοῦ μηδενὸς καὶ μετ' ἐλπίδας μόνον· ἤδη ἐρρίζωθῆσεν ἀσφαλῶς δεχόμενον ὑπὸ τοὺς κλάδους αὐτοῦ πληθὺν γυναικῶν καὶ παρθένων, ἐκάστη τῶν ὁποίων ἀντιπροσωπεύει τὴν ἐντιμον καθημερινὴν συντήρησιν μιᾶς οἰκογενείας. Δὲν πρόκειται ἐνταῦθα οὔτε περὶ τρυφῆς, οὔτε περὶ ἀνέσεως βίου· ἀρκεῖ ὁ ἐπιούσιος ἄρτος ἐντίμως κερδαινόμενος καὶ τὸν ἀκίνδυνον πορισμὸν αὐτοῦ ἰδοὺ ὅτι ἐπρομήθευσεν εἰς τόσας γυναῖκας τὸ ἐργοστάσιον τοῦτο. Τὴν νύκτα, καλυπτομένη ἐντὸς μελαγχρῆς καλύπτρας, δὲν σπεύδει ὑπὸ ἀγωνίας κατατροχόμενῃ δυστυχῆς γυνὴ ὅπως ζητήσῃ ἐλεημοσύνην παρὰ θύρας ὑπόπτους πολλάκις. Τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ ἑαυτῆς ἠσφάλισεν ἢ ἐργασίαν τῆς, ἐργασία δυνάμενη ἐκθύμως νὰ παρασχεθῇ καθ' ὃ μὴ ὑποβάλλουσα εἰς μαρτύριον τὸν ἐργαζόμενον.

Ἡ νέα κόρη κύπτουσα πρὸ τοῦ ἐργαζομένου ὅπερ σπεύδει νὰ περατώσῃ, καθ' ὅσον ὅσῳ ταχύτερον ἐργασθῇ τοσοῦτῳ πλείονα θὰ κερδίσῃ, δὲν ἔχει καιρὸν ν' ἀτενίσῃ τὴν ἀγέρωγον ἄμαξαν τῆς ἐταίρας ἥτις μισθοῦσα τὸ σῶμά τῆς ἀντὶ τῆς ἐργασίας τῆς περιέρχεται ἐπιδεικτικῶς τὰς ἀγυῖας, σκάνδαλον καὶ πειρασμὸς τῆς πενομένης παρθένου, ἥτις οὐδὲ νὰ ὄνειρευθῇ κἂν τολμᾷ τὰ λεπτὰ σανδάλια καὶ τὰ βαρέα ὑφάσματα δι' ὧν καλύπτεται ἢ ἱερόδουλος ἐκείνη τῆς Ἀφροδίτης. Ἀλλὰ καὶ ἂν πρὸς στιγμὴν ἀτενίσῃ δὲν ἔχει ἔσως καιρὸν νὰ παραλληλίσῃ τὰς διαφόρους καταστάσεις τῆς κοινωνίας, οὐδὲ νὰ συγκρίνῃ τὴν ἑαυτῆς ἐντιμὸν πενίαν πρὸς τὴν ἐπονεϊδίστον καὶ ἐφήμερον ἄνεσιν τῆς ἄλλης· ἢ ἐργασία τὴν κωλύει· ἀδιαλείπτως δὲ ἐργαζομένη καὶ κερδίζουσα ἀδιαλείπτως, σώζεται ἀπὸ τὸ ὀλίσημα εἰς ὃ — τίς οἶδε;— ἠδύνατο ἴσως ν' ἀφελθῇ, ἐὰν, μένουσα ἄργος, ἠσχόλει ἀντὶ τῶν χειρῶν τὸ πνεῦμα μᾶλλον εἰς ἐξωτερικὰς θεωρίας καὶ παρατηρήσεις, ἀφιεμένη εἰς συγκρίσεις καὶ παραβολὰς καὶ διακομένη ἀδιαλείπτως ὑπὸ ἀθλίων πειρασμῶν ὅτινες συνήθως ὑπὸ μορφήν ἀνδρός ἠδύνατο νὰ προκύψωσιν ἀνὰ πᾶν βῆμά τῆς καὶ πᾶσαν κίνησιν τῶν ὀφθαλμῶν.

Ὅστις εὐρεθῇ τυχαίως ἐπὶ τῆς ἀγούσης εἰς τὴν πλατείαν τῶν στύλων λαιφόρου, ἐγγὺς τοῦ ξυλίνου μεγάρου τῆς ἐκθέσεως, ὅτε ἀπολύονται τῆς ἐργασίας αἱ κόραι, θὰ τέρψῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς θέαμα ἱκανὸν νὰ τὸν ἀπασχολήσῃ καὶ μετὰ τὴν ἐκτύλιξιν ἔτι τοῦ ὄραίου φυσικοῦ πανοράματος ὅπερ ἀπλοῦται πρὸ αὐτοῦ. Ἡ ἐσπερινὴ ἐκείνη ὄρα εἶνε ἢ τῆς ἐξόδου τῶν ἐργαζομένων ἐκ τοῦ ἐργοστασίου· παραμεινῆσαι ἀκεραίαν τὴν ἡμέραν

έντός, ἀπέρχονται πρὸς τὸ ἑσπέρας οἴκοι, ὅπως ἀνακουφίσωσι τοὺς ταλαιπώρους γονεῖς καὶ περιποιηθῶσι τοὺς μικροὺς ἀδελφούς των ἢ τοὺς συζύγους καὶ τὰ ἀνήλικα τέκνα των. Ὁφθαλμὸς βέβηλος δὲν τολμᾷ νὰ ὑψωθῇ ἐπὶ τὸ στίλβον ἐξ ἐγκαρτερήσεως καὶ ἀρετῆς μέτωπον τῆς ἐργατικῆς· οἱ ἄνδρες, ὅσοι καὶ ἂν ἐπωρώθησαν ἐν ἀσωτείαις, αἰσθάνονται ἀκατανίκητον σέβας πρὸς τὴν πάσχουσαν γυναικίαν ἀρετὴν ἢ καταναλάζει δι' αἰγλῆς θείας καὶ μελαγχολικῆς ἢ ἐντιμὸς ἐργασία, ὅσοι δὲ συμπαθεστέρα εἶνε τῆς ἐργατικῆς ἢ στάσις καὶ ἡ μορφή, κατὰ ποσοῦτώ βαθύτερος αὐξάνει καὶ ὁ σεβασμός. Ποῖα ἀποζημιώσεις ἀναμένει τὴν πτωχὴν κόρην τὴν στιγμὴν καθ' ἣν πατεῖ τὴν φλὴν τῆς οἰκίας τῆς ἐν μέσῳ τῶν ἀφελῶν δεξιώσεων τῶν μικρῶν ἀδελφῶν τῆς καὶ τῶν εὐχῶν ἀσθενοῦς καὶ γέροντος πατρός, ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ὁποῖου γαληνῶς ἀτενίζοντος τὸ ἀγαπητὸν ἐκεῖνο ὄν; . . .

Αἱ θύραι τοῦ ἐργοστασίου εἰσὶν ἀναπεπταμέναι διὰ πᾶσαν θέλουσιν νὰ ἐργασθῇ. Τῆς ἐργασίας αἱ θύραι ὁμοιάζουσι τὰς θύρας τῆς ἐκκλησίας αἵτινες ἀναμένουσιν ἀνοικταὶ τοὺς θέλοντας νὰ προσευχηθῶσι, οὐδενὶ οὐδέποτε κλειόμεναι. Ἄνὰ πᾶσαν πρωίαν τὸ προαύλιον τοῦ καταστήματος πληροῦται διαδοχικῶς γυναικῶν μέσης ἡλικίας, ἐλαχίστων γραιῶν, καὶ κυρίως νεανίδων ἢ ἡλικία τῶν ὁποίων κυμαίνεται ἀπὸ τοῦ 13ου ἔτους καὶ ἐφεξῆς. Ἀθροισθεῖσαι πᾶσαι ἐντός τῆς κυριωτάτης τοῦ καταστήματος αἰθούσης προσέχονται κοινῇ, πρὶν ἢ διανεμηθῶσιν εἰς τὰ οἰκεία τμήματα καὶ κατάρξωνται τῆς ἐργασίας τῆς προσευχῆς καὶ τῆς ἐργασίας προϊστάται ἢ διευθύντρια ἔπονται δὲ αἱ διδασκάλισσαι προϊστάμεναι ἐκάστη ἰδιαιτέρου τοῦ καταστήματος τμήματος. Βίχεν ἤδη παρέλθει ἡ ὥρα τῆς προσευχῆς ὅτε ἀφικόμεναι εἰς τὸ κατάστημα. Ἐν δυσὶ λέξεσι θὰ συνοψίσω τὰς γεννηθείσας ἐν ἐμοὶ ἐντυπώσεις· συνεστάλην διότι ἐπὶ τὸσαῦτα ἔτη δὲν τὸ εἶχον ἐπισκεφθῆ καὶ διότι εἰς τηλικαύτην ἀσύγνωστον ἄνοιαν αὐτοῦ καὶ τῆς ἐργασίας του διετέλουν ἐγὼ, διαρκῆς τῶν Ἀθηνῶν κάτοικος! Οἱ ἀναγνώσται τῶν γραμμῶν τούτων, οἱ εἰς τὸ αὐτὸ μετ' ἐμοῦ σφάλμα περιπεσόντες, ὅς σπεύσωσι νὰ ἐπανορθώσωσι τὴν ἔλλειψιν, ἀφοῦ μάλιστα δὲν θὰ εὐρεθῶσι πιθανῶς εἰς τὴν θέσιν νὰ τὴν ἐξομολογηθῶσι δημοσίᾳ ὅπως ὁ γράφων. Ἐὰν μάλιστα συμπέσῃ νὰ ὦσι καὶ πλοῦσοι, — πάθημα εὐάρεστον ὑφ' οὗ ὀλίγοι. Ἕλληνας κατατρώχονται — τοιαύτη ἐπίσκεψις μετὰ βραχείας τινὸς παραμονῆς εἰς τὸ ἐμπορεῖον τοῦ καταστήματος, εἶνε ἱερώτατον καὶ ἀναπόδραστον καθήκον.

Μετὰ τὴν ἐωθινὴν προσευχὴν ἄρχεται πρόχειρός τις γραμματικὴ διδασκαλία σκοποῦσα τὴν διδασχὴν τῶν στοιχείων τῆς ἀναγνώσεως, τῆς γραφῆς καὶ τῆς ἀριθμητικῆς, διὰ τὰς βουλομένας τῶν ἐργατικῶν, ἀλλ' ἐξαιρέτως διὰ τὰς μὴ ὑπερ-

βάσας τὸ 15ον ἔτος τῆς ἡλικίας των. Αἱ προσβύται εἴτε διότι ἐτυχον τῆς πρώτης παιδεύσεως, εἴτε διότι ὑπολαμβάνουσι σκοπιμώτερον νὰ καταναλώσωσι εἰς τὴν ἐργασίαν τὴν ὥραν τῆς μελέτης, ἀπέχουσι συνήθως τῆς διδασκαλίας. Εἶχεν ἤδη τελειώσει καὶ αὕτη. Ἡ κ. διευθύντρια ἐνηρστήθη νὰ μὲ ξαναγῆσῃ αὕτη προσωπικῶς καὶ μετὰ μεγίστης σαφηνείας καὶ ἐτοιμότητος νὰ ἐρμηνεύῃ τὰς ἐρωτήσεις καὶ ἀπορίας μου. Ἄς μὲ παρακολουθήσῃ ὁ ἀναγνώστης εἰς τὴν πρόχειρον τοῦ καταστήματος ἐξέτασιν· ἤθελον προσθέσει καὶ ἡ ἀναγνώστρια ἂν μὴ ἦτο γνωστὸν καὶ καθιερωμένον ἤδη ὅτι αἱ κυρίαὶ παρακολουθοῦνται σήμερον εὐλαβῶς χωρὶς νὰ παρακολουθῶσι.

Ἐπειτα τὸ τέλος.

ΣΠΥΡΙΔΩΝ ΠΑΓΑΝΕΑΝΗ.

Η ΑΠΟΛΕΣΘΕΙΣΑ

[Μυθιστορία τῆς Κυρίας Henry Greville.

Μετάφρασις Π. Γ. Φέρμου].

Συνέχεια τῆς προηγουμένης φύλλου.

ΙΕ'.

Ἐξελθὼν ἐκ τοῦ καταστήματος τὸ παιδίον ἔδραμε κατ' εὐθείαν εἰς τῆς κυρᾶ Ζαλίνης, ἧτις ἦτο ἡ φυσικὴ αὐτοῦ προστάτις. Τῇ ἐφαίνετο δὲ ἀδύνατον νὰ μὴ τὴν παραμυθῆσῃ, διότι ἡ τεθλιμμένη τῆς καρδία εἶχε μεγίστην χρείαν παραμυθίας. Ἀνέβη τὰς πέντε ὀροφὰς διὰ μιᾶς, καὶ ἀσθμαίνουσα ἐστάθη πρὸ τῆς θύρας τῆς κυρᾶ Ζαλίνης. Ἐκρούσε διὰ χειρὸς δειλῆς, διότι αἴφνης κατελήφθη ὑπὸ φόβου! Ἄν ἴσως ἡ κυρᾶ Ζαλίνη ἔμελλε νὰ τὴν ἐπιπλήξῃ καὶ νὰ τῇ εἴπῃ ὅτι αὕτη πταίει! Οὐδεὶς ἀπεκρίθη. Ἡ πλύντρια ὄντως ἦτο ἐξω καὶ ἔμελλε νὰ ἐπανέλθῃ πολὺ ἐξώρας.

Ἡ Μαρκέλλα ἐκρούσεν αὐτὴν ἰσχυρότερον καὶ ἔπειτα ἐτι ἰσχυρότερον, ἔπειτα δὲ λυσσωδῶς. Δὲν ἦτο δὲ δυνατόν νὰ μὴ εἶνε ἐντός ἡ κυρᾶ Ζαλίνη, καθ' ἣν ἀκριβῶς στιγμὴν τὸ παιδίον εἶχε τοσοῦτον χρείαν αὐτῆς! Ἡ ἀτυχῆς μικρὰ δὲν ἠδύνατο νὰ πεισθῇ ὅτι ὁ βίος ἔχει τοιαύτας παραλόγους ὁμότητες.

Αἴφνης βήματα ἠκούσθησαν ἐν τῇ ὀλίγον φωτισμένῃ κλίμακῃ, καὶ θόρυθος ἀναπνοῆς ἐπιπόνου.

— Ἡ κυρία Φαβροῦ ἔρχεται νὰ με πάρῃ! διενόηθη ἡ Μαρκέλλα.

Τὸ αἰμά τῆς ἐπάγωσε καὶ συνεσπειράθη ὅσον ἠδύνατο πλησίον θύρας τινός, ἐλπίζουσα ὅτι θὰ κρυβῆ ἱκανῶς ὥστε νὰ μείνῃ ἀπαρατήρητος.

— Τί θέλεις, κορίτσι μου; εἰπέ τις φωνὴ καταπεπονημένη καὶ πένθιμος.

Ἦτο γυνὴ τις πτωχὴ γείτων τῆς πλυντρίας. Ἡ Μαρκέλλα λαβοῦσα θάρρος εἶπεν:

— Τὴν κυρᾶ Ζαλίνην ἤθελα.

— Καὶ τί τὴν ἤθελες;

Ἡ Μαρκέλλα ἐκλίνε τὴν κεφαλὴν. Ἐκεῖνο ὅπερ αὕτη ἤθελε, οὐδεὶς πλὴν τῆς φίλης τῆς ἠδύνατο νὰ τῇ το δώσῃ.

— Τίποτα. Σὰς εὐχαριστῶ, κυρία, εἶπε.

Καὶ κατέθη βραδέως, ἔχουσα τὴν καρδίαν μεστήν ἀπαισιῶν διαλογισμῶν, ὅς οὐδ' αὕτη ἐγίνωσκε πῶς νὰ διατυπώσῃ καθ' ἑαυτὴν.

Νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τῆς κυρίας Φαβροῦ; Οὐδέποτε! Ἦσθάνετο ταραχὴν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν ἀναλογιζομένη τὴν δεινὴν ὕβριν. Νὰ προσμένῃ ἐν τῇ ὁδῷ ἢ ἐν τῇ κλίμακῃ μέχρι τῆς ἐπανόδου τῆς κυρᾶ Ζαλίνης; Ἄλλ' ἂν ἤρχετο ἡ κυρία Φαβροῦ νὰ τὴν παραλάβῃ; Καὶ θὰ ἦτο φυσικὰ σφόδρα ἐξωργισμένη, ἴσως θὰ τὴν ἐξύλιζε τὴν Μαρκέλλαν!

Ἐνθυμηθεῖτα τὸ ξύλον ἡ κορασίς ἦν οὐδέποτε εἶχε δεῖρῃ ἢ μήτηρ τῆς, ἡσθάνετο τὴν ἄμετρον ἀγανάκτησιν ἣν ἡσθάνθη ὅτε τὴν ἐρράπισεν ἡ Λουίζα. Νὰ ταπεινωθῇ οὕτω πῶς καὶ ἐκ δευτέρου; Ποτέ! ποτέ! προτιμώτερον νὰ ἀποθάνῃ!

Ἐξῆλθε λοιπὸν τῆς οἰκίας μετέωρος, διήλθε τὴν ὁδὸν κρουπτομένη ὀπισθεν τῶν ἀγοραίων ἀμαξῶν, αἵτινες ἴσταντο κατὰ μῆκος τοῦ γνωστοῦ ἡμῖν κήπου, καὶ ποιήσασα κύκλον εὐρέθη εἰς μέρος ἐξ οὗ ἠδύνατο νὰ ἴδῃ ὀπισθεν τῶν κιγκλιδῶν τὸ θρανίον ἐφ' οὗ ἡ μήτηρ τῆς εἶχεν ἀποθάνῃ.

Ἐκεῖ εἶχεν εὐρεθῆ ἑσπέραν τινὰ θερνὴν ἄνευ οἰκογενείας, ἀπροστάτευτος, παντέρημος ἐν τῇ ἀπεράντῳ ἐκείνῃ πόλει, παντέρημος ἐν τῇ ὑψηλίῳ. . . Μάλιστα ἐγίνωσκε τὴν θέσιν ἐκείνην! Ποσάκις τὴν πέμπτην ὅτε ἦτο μικρὰ, ὅτε ἡ Λουίζα ἦτο ἀκόμη παιδίον ζωηρόν καὶ ὀλιγώτερον ἰδιότροπος, ὀλίγον τι ἐπίμονος, ὀλίγον τι ἀλαζῶν ἀλλ' οὐχὶ τὸ μοχθηρὸν ἐκεῖνο ὄν, τὸ διεστραμμένον, ἡ Λουίζα τῆς σήμερον! ποσάκις τότε ἡ Λουίζα ἔφερε τὰς συντρόφους τῆς πρὸ τοῦ θρανίου καὶ τὰς διηγῆθη μετὰ πολλῆς ἐπάρσεως πῶς ἡ Μαρκέλλα, ἐγκαταλειμμένη, παντέρημος, εὔρε παρ' αὐτῇ προστασίαν καὶ μητρικὴν περίθαλψιν! Ἡ Λουίζα ἐλάλει περὶ τῶν πραγμάτων τούτων φυσικώτατα μετ' ἡθους παιδρῶν, ἐνώπιον τῆς μικρᾶς ἧτις ἀκροᾶτο, τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχουσα προσηλωμένους, εἰκοστὴν ἤδη ἑκατοστὴν φοράν τὴν διήγησιν τῶν συμφορῶν τῆς, γινομένην ἐνώπιόν τῆς μετὰ μεγίστης ἀδιαφορίας ὡς ἐνώπιόν τινος ξένου.

Πολλάκις τῇ ἐπῆλθε νὰ εἴπῃ πρὸς τὴν Λουίζαν: « Μὴ λές γιὰ τὴν μαμὰ 'μπροστά' εἰς αὐτὰ τὰ μικρὰ, γιατί πειράζομαι. » Ἄλλ' ἐκρατεῖτο, διότι ἡ Λουίζα ἦτο φίληρις καὶ ἰσχυρογνώμων, καὶ ἐὰν ἡ Μαρκέλλα ἤθελε τὴν παρακαλέσῃ νὰ μὴ λέγῃ, αὕτη τούναντίον δι' αὐτὸ τοῦτο θὰ ἐλάλει συχνότερον μετὰ τῆς συνήθους αὐτῇ μοχθηρίας, ἧς πείραν εἶχε λάβῃ πολλάκις ἢ ὀρφανῆ. Πλὴν δὲ τούτου ἡ Μαρκέλλα ἐκωλύετο ὑπὸ αἰδοῦς καὶ δὲν ἠθέλε νὰ ἀπτηται τοῦ λυπηροῦ τούτου θέματος ἡσχύνετο, ἐφοβεῖτο νὰ εἴπῃ τι περὶ τῆς

φοβερὰς ἐκείνης νυκτός, ἧς τὰ καθ' ἕκαστα ἐπαναλαμβάνόμενα καὶ σχολιαζόμενα ἐνώπιόν τῆς διέμενον ἐγκεχαραγμένα διὰ παντός ἐν τῇ παιδικῇ τῆς μνήμῃ.

Παρετήρησε τὸ θρανίον, ὅπερ ἦτο παρόμοιον πρὸς πάντα τὰ ἄλλα θρανία, σκιαζόμενον ὑπὸ συστάδος πασχαλεῶν καὶ δαφνοκεράσων. Ἡ Μαρκέλλα ἐβλεπε μόνον τὴν ἄκραν τοῦ θρανίου, διότι κατὰ τὸ μέρος τοῦτο ἡ δεινὸστοιχία εἶχε καμπήν. Ἀνερριχθῆ διὰ τῶν μικρῶν καὶ ἀσθενῶν χειρῶν τῆς ἐπὶ τῶν κιγκλιδῶν, καὶ παρετήρησε τὸ θρανίον ἀσκαρδαμυκτεῖ, ὡς ἐλπίζουσα διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ἐπιθυμίας τῆς νὰ ἀνακαλέσῃ τὴν προσφιλεῖ τῆς μητρός τῆς εἰκόνα.

Σταγόνες τινὲς βροχῆς κατέπεσαν βαρεῖαι καὶ σχεδὸν θερμαὶ ἐπὶ τοῦ μετώπου καὶ ἐπὶ τῶν ἐνδοματῶν τῆς κορασίδος. Ἦκουσε βήματα προσεγγίζοντα. Ἦσαν δύο κλητῆρες.

— Γλήγορα, σπῖτι, μαγκίτσα, εἶπεν ὁ ἑτερός τῶν κλητῆρων ὅστις τὴν ἐγνώριζε.

Ἡ Μαρκέλλα ἀπέβλεψε πρὸς τὸν κλητῆρα μετὰ φόβου, καὶ παραχρῆμα ἔσπευσε τρέχουσα πρὸς τὰ Ἡλύσια πεδία. Ἦλθεν αἴφνης εἰς τὸν ναῦν τῆς ἡ κυρία Ἐρμίνη.

— Ἄν καμιμιά φορά σε μαλλώσουν, ἔλα ἐδῶ μικρὴ μου, τῇ εἶχεν εἴπῃ ἡ γηραιὰ ἐκείνη κόρη.

Ἡ Μαρκέλλα ἧτις οὐδέποτε εἶχε ψευστῆ, ἐπίστευε πᾶν ὅτι τῇ ἔλεγον. Ἐπεχείρησε νὰ εὐρη τὴν ὁδὸν ἐν ᾗ ἡ καταπίπτουσα βροχὴ ἐγίνετο ἀπὸ στιγμῆς εἰς στιγμὴν πυκνότερα.

Ἡ κυρία Ἐρμίνη ἀφ' οὗ ἔδωκε τὰς δεούσας παραγγελίας εἰς τὴν Τριανταφυλλίαν περὶ τοῦ γεύματος τῆς αὔριον, τὴν ἀπέστειλε νὰ κοιμηθῇ, αὕτη δὲ μείνασα μόνη παρεσκευάζετο μετὰ εὐάρεστου τινός φρικιάσεως εἰς τὴν νυκτερινὴν τῆς ἀνάγνωσιν, ἐν ᾗ ἐσυνοψίζετο πᾶσα αὐτῆς ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐπροσῆνη τῆς ἡμέρας.

Καθ' ἑσπέραν ἡ Τριανταφυλλία, τῶν θυρῶν καλῶς κεκλεισμένων, ἐστερέωνε τὰ φύλλα τῶν παραθύρων, κατεβίβαζε τὰ παραπετάσματα καὶ ἐνεφανίζετο ἔπειτα πρὸ τῆς φλίας τοῦ θαλάμου κρατοῦσα τὸ κηρίον τῆς καὶ ἔλεγε: — Κυρία, θέλετε τίποτα; Ἡ κυρία μειδίωσα ἐνευεν ὄχι, ἡ Τριανταφυλλία ἐξηφανίζετο καὶ ἡ γερωντοκὴρ καθημένη ἀναπαυτικώτατα ἐν τῇ εὐρυχώρῳ καθέδρᾳ τῆς, καὶ τοὺς πόδας στηρίζουσα ἐπὶ προσκεφαλαίου, ἐλάμβανε κατάλληλον θέσιν ἵνα ἀναγνώσῃ διὰ τῶν προσβυτικῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὑπὸ τὸ φῶς μικρᾶς τινος λυχνίας, ἧτις κειμένη ὀπισθεν τῆς ἐπὶ τῆς ἐστίας, ἦτο εἶδος τι φαναρίου μὲ δύο κηρία καλυπτόμενα ὑπὸ τοῦ κώνου τοῦ ῥίπτοντος τὸ φῶς πρὸς τὰ κάτω, ἀνεγίνωσκε, λέγω, μυθιστορίαν τινὰ παλαιὰν ἢ νέαν, ἀλλ' ἀεῖποτε μεστήν ῥωμαντικῶν συμβάντων καὶ περιπετειῶν.

Πόσοι ἔρασταὶ καταδεδωγμένοι, κηδεμόνες καὶ ἐπίτροποι ἀνοικτίρμονες, μητρικαὶ ἀμείλικτοι,

προδύται μυσταροί, μητέρες ἀπέλιπδες και παιδία ἀπολωλότα ὡς ἐκ θαύματος ἀνευρισκόμενα ἐκ τινος σημείου κατὰ τὸν ἀριστερὸν βραχίονα, — πόσα ἄρα γε τῶν φαντασιωδῶν τούτων ὄντων, τῶν ὑπερφύων και ἀπιθάνων ἐπλήρου τὰς ἀναμνήσεις τῆς κυρίας Ἑρμίνης; Οὐδεὶς δύναται νὰ εἶπῃ πόσα, — αὐτὴ αὐτὴ ἡ διευθύντρια τοῦ ἀναγνωστηρίου, ἥτις αὐτοβούλως ὑπετίμησε τὸ ἐνοίκιον τῶν βιβλίων, ἕνεκα τῆς καταπληκτικῆς καταναλώσεως τῆς λίαν φιλαναγνώστου γεροντοκόρης.

Τὸ ἐκπληκτικώτατον δὲ ἀποτέλεσμα τῆς καταγράψεως ταύτης τοῦ ἀναγνώσκου, και βεβαίως τὸ μάλιστα ἀπροσδόκητον ἦτο ὅτι ἡ κυρία Ἑρμίνη οὐδέποτε συνέχεν οὔτε τὴν ὑπόθεσιν τῶν βιβλίων οὔτε τοὺς ἥρωας. Καὶ οὐ μόνον τὰ ὀνόματα πάντων ἐνεθυμείτο, ἀλλ' οὐδ' ἠπατάτο ποτε εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν βιβλίων. Ἐλεγε φέρ' εἰπεῖν:

— Ἐκεῖ ὅπου ὁ βαρῆνος προκαλεῖ τὸν κόρητα εἰς μονομαχίαν, εἰς ἐκείνην τὴν μονομαχίαν μετὰ τὰ ἱππικὰ πιστόλια, εἰξεύρετε;

Και τοῦτο ἦτο ἀκριβέστατον! Τὸν συγγραφέα, τὴν χρονολογίαν, τὸ σχῆμα, τὸ χρῶμα τοῦ βιβλίου, τὰ πάντα ἐνεθυμείτο ἡ κυρία Ἑρμίνη. Μάλιστα διειστέτατο ὅτι και αὐτὴν τὴν ὁσμὴν ἠδύνατο νὰ ἀναγνωρίσῃ βιβλίου πρὸ διετίας ἀναγνωσθέντος, — ἀλλὰ ἐπὶ τῷ ὄρει ὅμως νὰ μὴ εἶνε βιβλίον δημοσίου ἀναγνωστηρίου.

Τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, περὶ ἧς ἡμῖν ὁ λόγος, ἐτοποθετήθη μετὰ χαρᾶς ὅπως ἰδιαιτέρας πρὸ τοῦ μικροῦ τραπέζιου τῆς, ἐφ' οὗ ἦτο μικρὸν νυκτερινὸν καντήλιον και ἐπὶ τοῦ καντηλίου μικρὰ τεύχος περιέχουσα ζεστόν ποτὸν φλοιῶν πορτοκαλίου, ἀριστον φάρμακον τῶν ἐνοχλήσεων τοῦ στομάχου, ὑφ' ὧν ἐνίστε καταλαμβάνει το ὁσάκις παρέτεινε τὴν ἀνάγνωσιν τῆς πέρα τοῦ μέτρου, προϊούσης τῆς νυκτός. Και τοῦτο διότι εἶχεν ἐν χερσὶ τετρατόμον μυθιστορίαν, ἀθικτον, ἀκοπον, σταλεῖσαν ὑπὸ τῆς διευθυντικῆς τοῦ ἀναγνωστηρίου, ἵνα πρώτη ἡ κυρία Ἑρμίνη τὴν ἀνάγνωσιν πρὶν τὴν δώση νὰ τὴν χαρτοδετήσῃ πρὸς χρῆσιν τῶν κοινῶν ἀναγνωστών.

Τέσσαρες τόμοι μετὰ ἐξωφύλλου ροδίνου χρώματος γλυκυτάτου και ἐπιγραφῆς ἐρυθρᾶς ζωηρᾶς, και ἐν ἀρχῇ τοῦ πρώτου τόμου ἡ εἰκὼν τῆς ἡρώιδος, «δὲν εἶνε παῖζε γέλασε!» Ἡ κυρία Ἑρμίνη ἠνοιξεν ἕνα τῶν τόμων τούτων και ἐλυπήθη μόνον, διότι τὰ περιθώρια ἦσαν μεγάλα και θὰ εἶχε νὰ ἀναγνώσῃ ὀλιγώτερον· ἀλλὰ οὐδόλως ἐπιμείνασα εἰς τὴν ἀνωφελῆ ταύτην λύπην ἔλαβε κομψὸν μαχαίριδιον ἐλεφάντινον και ἐπέδωκε εἰς τὴν ἀνάγνωσιν.

Τὰ παράθυρα ἦσαν ἐρμητικῶς κεκλεισμένα ὡς και τὰ παραπετάσματα, και ὡς ἐκ τούτου δὲν εἶδεν ἀστραπὴν διατρέχουσαν τὸν ζορῶδη οὐρανόν, εἰπετα δευτέραν ἀστραπὴν, ἀλλ' ὅμως ἤκουτε βροχὴν βραγδαίαν σείουσαν τὰ δένδρα τῶν κήπων

ἀτινα πανταχόθεν περιστοιχίζον τὴν μικρὰν ἐκείνην κατοικίαν.

— Ἀπόψε θὰ ἔχωμεν κακὴν νύκτα, διεταθήθη ἡ ἐξαίρετος κόρη. Μ' αὐτὸν τὸν ἀνεμον τί θὰ γίνουσι οἱ καίμενοι οἱ ἄστεγοι!

Και ἐφρικίασεν ἐξ οἴκου πρὸς τοὺς δυστυχεῖς ἀστέγους.

Ἐπειτα ἐπανέλαβε τὴν ἀνάγνωσιν.

Ἐκ τοῦ βόμβου τῶν βροντῶν ἔτρεμον οἱ δάκτυλοι τῆς ἐν ᾧ ἐκίνοι αὐτοὺς ἵνα στρέψῃ τὰ φύλλα τοῦ βιβλίου. Ἀλλ' ἡ κυρία Ἑρμίνη ὡς γυνὴ ἀπληλαγμένη προλήψεων οὐδόλως ἐφοβείτο τὰς βροντάς.

Ἀλλ' αἰφνης κρότος φοβερός διέσεισε τὴν οἰκίαν, και τὸ φῶς τῶν κηρίων ἐκινήθη βιαίως ἔπειτα ὁ κρότος ἐπαυσεν αἰφνιδίως, ὡς συμβαίνει ἐνίστε, και ἐκ τῆς παραχῆς ταύτης οὐδὲν ἄλλο ὑπελείπετο ἢ ὁ βόμβος τις μακρόθεν ἀκουόμενος ὅστις ἐξηκολούθει ἔτι μᾶλλον ἀπομακρυνόμενος.

Ἡ κυρία Ἑρμίνη ἐντρομος ἔτι οὔσα ἐκ τῆς ἀρτίως ἐπιγενομένης παραχῆς, ἤκουσεν αἰφνης ἐλαφρὸν κωδωνισμὸν τοῦ κωδωνίου τῆς ἐξω θύρας τῆς οἰκίας. Ἐστεινε τὸν τράχηλον ἀκραιωμένη μετὰ προσοχῆς...

— Εἶν' ὁ ἀνεμος! εἶπε καθ' ἑαυτὴν ὑψούσα τοὺς ὤμους. Τίς νὰ εἶνε μ' αὐτὸν τὸν καιρὸν και αὐτὴν τὴν ὥραν;...

Και ἀπέβλεψε πρὸς τὸ μικρὸν ἐκκρεμὲς παμπάλαιον ὠρολόγιον δευκνὸν ἤδη τὴν ἐνδεκάτην. Ὁ ἀνεμος ἐκόπτεσεν ἐπὶ στιγμὴν, και τοῦ κωδωνίου ὁ ἦχος ἤκουσθη ἐκ δευτέρου ἰσχυρότερος. Ἡ κυρία Ἑρμίνη ἐφρικίασεν, ἀλλ' ἡ φρικίασις αὐτῆς προήρχετο ἤδη ἐξ ἀγωνίας. Βῆμα ἀντήχησεν ἐν τῇ κλίμακῃ· ἦτο δὲ ἡ Τριανταφυλλία ἥτις μετέβαινε κρατούσα τὸ αἰώνιον αὐτῆς κηροπήγιον.

— Τὸ κωδωνί, κυρία — δὲν ἔμπορεῖ παρὰ νὰ εἶνε κλέφτης, τί λέτε;

Ἡ κυρία Ἑρμίνη ἔσεισε τὴν κεφαλὴν, γινώσκουσα ἤδη ἐκ πείρας, ἣν εἶχεν ἀντήχησεν ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τῶν μυθιστοριῶν, ὅτι γενικῶς οἱ κύριοι οὔτοι δὲν λαμβάνουσι τὸν κόπον νὰ κρούσωσι τὸ κωδωνίον πρὶν εἰσελθῶσι. Και το εἶπεν εἰς τὴν Τριανταφυλλίαν ἥτις ἐξηκολούθει παρατηρούσα αὐτὴν ἐντρομος.

Τρίτη κρούσις ἰσχυρότερα, σχεδὸν ἀπελπιστική, ἀντήχησεν ἐν τῇ σιγῇ τοῦ κήπου και ὁ κρούων ἐξηκολούθει κρούων τὸ κωδωνίον κατὰ μικρὰ διαλείμματα, τὰ διαλείμματα ἐγίνοντο μακρότερα και τέλος πᾶς ἦχος ἀπεσβέσθη...

— Πρέπει νὰ πάμε, Τριανταφυλλία! εἶπε μετὰ γενναιότητος ἡ κυρία Ἑρμίνη, λαμβάνουσα μεθ' ὁρμῆς τὸ πλεκτὸν σάλιον τῆς ὅπερ ἔκειτο ἐπὶ τινος καθέδρας.

— Καλέ, θὰ σας σκοτώσουν κυρία!

— Ἄν ἰδῆς τίποτε, νὰ φωνάξῃς.

— Δὲν παίρνετε καν μιά ὀμπρέλλα! Θὰ κρυ-

ώσετε! ὁ κῆπος εἶνε λίμνη. Θεέ μου! Κύριε ἐλέησον! Τί ἀποκοτιά! Νὰ πηγαῖνα μονάχη μου!

Ἀλλ' ἡ κυρία Ἑρμίνη ἀνοιξασα ἤδη τὴν θύραν τῆς οἰκίας και κρατούσα διὰ τῆς ἐτέρας τῶν χειρῶν τὸ ἀλεξιβροχὸν τῆς ἐβάδιζε ζωηρῶς πατούσα ἐν τῷ μέσω τῶν λιμναζόντων ὑδάτων. Ἀστραπὴ διέσχισε τὸ μέρος τοῦ οὐρανοῦ τὸ φαινόμενον μεταξὺ τῶν δένδρων, ἀλλ' οὐδόλως ἐτάραξε τὴν γενναιοκάροδον γεροντοκόρην, ἥτις προχωρήσασα ἐστάθη πρὸ τῆς κιγκλιδωτῆς πύλης.

— Τίς εἶνε; εἶπε προσπαθούσα νὰ καταστήσῃ ἀγρίαν και φοβεράν τὴν φωνὴν τῆς.

— Ἐγὼ εἶμαι, κυρία, ἡ Μαρκέλλα... Μοῦ εἶπατε νὰ ἔλθω...

Και ἡ ἀσθενὴς φωνὴ ἐσβέσθη ὡς λυγμός. Ἡ δὲ Τριανταφυλλία και ἡ κυρία τῆς προσεῖδον ἀλλήλας δυσπιστούσαι.

— Σὺ! ἡ μικρὰ Μαρκέλλα τῆς κυρᾶ Ζαλίνης; εἶπεν ἡ κυρία Ἑρμίνη μετὰ τινος ἀμφιβολίας.

— Μάλιστα...

Ἡ τελευταία αὐτῆ λέξις ἦτο ἀσθενὴς ὡς πνοὴ και ἐφαίνετο ἐξερχομένη ἐκ τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς. Διὰ μιᾶς κινήσεως τῆς χειρὸς ἡ κυρία Ἑρμίνη ἐξέβαλε τὸν μοχλόν, και προτεινύσα τὸ φανάριόν τῆς μετὰ πολλῆς προσοχῆς παρετήρησεν ἐξω.

Ἀληθῶς ἦτο ἡ Μαρκέλλα, κάθυγρος μέχρι τῆς ἐσχάτης κλωστῆς τοῦ ἀθλίου χιτωνός τῆς και ἀσκεπῆς. Ἡ ζωηρὰ λάμψις τοῦ φαναρίου ἐλύπει τοὺς ὀφθαλμούς τῆς και τὴν ἐξετύφλου, ἐκάθητο δὲ ἐπὶ τῆς φλιας τῆς θύρας ἐνοχλάζουσα μᾶλλον ἢ γονυκλινῆς και εἰς ἄκρον ἀπελπισ.

— Πόθεν ἔρχεσαι τέτοια ὥρα; ἠρώτησεν ἀποτόμως ἡ Τριανταφυλλία μετὰ τινος ἔτι δυσπιστίας.

— Ἀπὸ 'κεῖ κάτω!... Μὲ εἶπαν κλέφτρα, μὰ δὲ λὲν ἀλήθεια!...

— Ἐλα σῆκω τώρα! εἶπεν ἡ γηραιά ὑπέρτρια μετὰ τινος ἀγανακτήσεως.

— Δὲν ἔμπορῶ, εἶπεν ἡ Μαρκέλλα ἀνακαθημένη μετὰ πολλοῦ ἀγῶνος.

Βοτήριξε τὴν χεῖρα ἐπὶ τοῦ τοίχου και ἐπεχείρησε νὰ ἐγερθῇ, ἀλλὰ κατέπεσεν ἀσθενῶς στενάζουσα και ἡ κεφαλὴ τῆς ἔκλινε πρὸς τὰ ἐμπρὸς βαρεῖα και σχεδὸν ἄπνους.

Ἡ κυρία Ἑρμίνη ἐφριψε τὸ ἀλεξιβροχόν τῆς και ἐκυψε ζωηρῶς, μόλις προσθάσασα νὰ κρατήσῃ τὸ ὄγκρον μέτωπον τῆς μικρᾶς, ὅπερ μικροῦ δεῖν προσέκρουσεν ἐπὶ τῆς λιθίνης φλιας. Μετὰ δυνάμειος δέ, ἣν ἀπὸ πολλῶν ἐτῶν ἡ γεροντοκόρη δὲν μετεχειρίζετο, ἀνήγειρε τὴν κορασίδα και τὴν ἔφερον εἰς τὴν οἰκίαν, καταλιπούτα εἰς τὴν Τριανταφυλλίαν τὴν φροντίδα νὰ κλείσῃ τὴν θύραν και νὰ παραλάβῃ τὸ φανάριον και τὸ ἀλεξιβροχόν.

Ἐν τῷ σκότει ἀνέθη τὴν κλίμακα ἀκλόνητος, εἰσῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν τῆς φωτιζόμενον ὑπὸ

τοῦ κηρίου τῆς Τριανταφυλλίας και ἀπέθηκε τὸ φορτίον τῆς ἐπὶ τῆς μακρᾶς και ἀναπαυτικῆς καθέδρας. Ἡ δὲ πιστὴ θεράπεινα ἠκολούθησε πάραυτα τὴν κυρίαν τῆς.

Ἡ κυρία Ἑρμίνη οὐδέποτε εἶχε περιποιηθῆ παιδίον, και ὅμως ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἀπῆλλαξε τὴν Μαρκέλλαν τῶν καθύργων ἐνδωμάτων τῆς. Ἐφριψε τὰ ἐνοχλοῦντα αὐτὴν περιπόδια και τὰ σανδάλια, και ἀναλαβούσα τὴν μικρὰν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς, τὴν εἰσήγαγε μετὰ προσοχῆς εἰς τὴν κλίνην τῆς, ἥς τὸ σκέπασμα ἦτο ἤδη ἀνεσηκωμένον, ἔλαβεν ἔπειτα παρὰ τῆς Τριανταφυλλίας φιαλίδιον ἁλατος ἥτις εἶχεν ἤδη συνέλθῃ ἐντελῶς ἐκ τοῦ φόβου. Ἡ Μαρκέλλα ἐκινήθη ἄπαξ και ἔτρεμεν ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι ποδῶν.

— Φέρε μου τὸ ζεστό μου, εἶπεν ἡ κυρία Ἑρμίνη.

Τὸ θερμὸν και καλῶς ἐξαχαρωμένον ποτὸν ἐφάνη προσεγγίσαν ἀφ' ἑαυτοῦ εἰς τὰ χεῖλη τοῦ παιδίου. Ἐν καλλιάρην εὔρε τὴν ὁδὸν σχεδὸν διὰ τῆς βίας, δεύτερον ὡσαύτως ἀλλὰ μετ' εὐκολίας, και καθ' ἣν στιγμὴν τὸ τρίτον προσήγγιζεν εἰς τὰ χεῖλη τῆς Μαρκέλλας, ἀνοιξασα αἰφνης αὐτὴ τοὺς ὀφθαλμούς περιέβλεψεν ἀνησύχως.

— Μὴ φοβῆσαι, εἶπεν ἡ κυρία Ἑρμίνη παρακολουθούσα τὰς ἐντυπώσεις τοῦ παιδικοῦ ἐκείνου προσώπου, ἐφ' οὗ ἀνεγινώσκετο ἐν τούτοις ἴσχος πικρᾶς θλίψεως.

— Σεῖς εἰσθε, κυρία; Ἀφ' οὗ εἰσθε σεῖς, δέ σας φοβᾶμαι, εἶπε τὸ παιδίον φέρον τὴν κεφαλὴν πρὸς τὸ ἐξω μέρος τοῦ προσκεφαλαίου μετὰ πεποιθήσεως και στοργῆς πρὸς τὴν κυρίαν Ἑρμίνην.

— Πιέ το, εἶπεν ἡ γηραιά κόρη, πρέπει νὰ ὑπακούῃς, μικρὰ μου, πιέ το.

Ἡ Μαρκέλλα κατέπινε προθύμως τὸ ὑπολειπόμενον ἐν τῷ κυθίσκῳ και ἐπανέπεσεν ἐπὶ τοῦ προσκεφαλαίου λέγουσα:

— Θέλω νὰ κοιμηθῶ...

— Και παραχρῆμα ἀπεκοιμήθη. Ἡ δὲ Τριανταφυλλία εἶδε τὴν κυρίαν τῆς και καταπεπληγμένη εἶπε:

— «Καλὴ εἰσθε τώρα;» Ἡ δὲ νὰ στρώσω τῆς μικρῆς; τὴ μακριὰ πολυθρόνα σας νὰ τὴν πλαγιάσωμ' ἐκεῖ, και ἔπειτα νὰ βάλω παστρικά σεντόνια γιὰ σᾶς...

— Ὅχι, Τριανταφυλλία, ὄχι! ἀπεκρίθη ἡ κυρία μετ' ἀσυνήθους εὐσταθείας. Ἐμένα νὰ μου στρώσης 'ς τὴν πολυθρόνα ὅτι εὐρῆς θὰ ἀγρυπνήσω ἀπόψε 'ς τὴν πολυθρόνα.

Εἰς οὐδὲν ὠφέλησαν αἱ ἰκεσίαι και οἱ γογγυσμοὶ τῆς πιστῆς γηραιᾶς θεραπεινῆς. Ἡ κυρία ἦτο ἄκαμπτος· ἀλλὰ και ἡ μικρὰ καθέδρα πολὺ ὀλίγον ἐχρησίμεισε, διότι περὶ τὴν 2 μετὰ τὸ μεσονύκτιον ἡ Μαρκέλλα ἐξύπνησε κραυγάζουσα μετὰ πάσης τῆς δυνάμειος τῆς.

Τοὺς ὀφθαλμούς ἔχουσα ἀνοιχτούς και τοὺς βραχίονας ἀκάμπτους, ὑπὸ τῶν ληρημάτων ἐξῆ-

τει χάριν παρά πάντων, παρά του νεωκόρου του Αγίου Βικεντίου Παύλου, παρά της κυρίας Φαβρού, παρά της άδυσωπήτου Λουίζης, παρά του κλητήρος όστις δέν ήθελε νά την αφήσει νά ιδη « τόν μπάγκον της μαμάς, » παρά τινος όν είχε συναντήσει εν τῷ βουλευτάρῳ καί τον είχε φοβηθή, τέλος παρά παντός όπερ επί δύο ημέρας διήλθε διά του τεθλιμένου εκείνου παιδικού έγκραφλου καταλιπόν εν αὐτῷ τόν λυπηρόν αὐτοῦ τύπον.

— Τό καιμένο μου, τό καιμένο! επανέλαθε πολλάκις ή κυρία Έρμίνη, κύπτουσα πρός αὐτήν ἵνα την καθησυχάση.

Ένταῦθα δέν ἦσαν, ὡς βλέπετε, μυθιστορικά θλίψεις αὐταί, καί τὰ δάκρυα της γεροντοκόρης έρρεύσαν καυστικά καί ειλικρινή επί αληθοῦς δυστυχίας, επί μιᾶς τῶν υπάρξεων τῶν ήτηθεισῶν εν τῷ περὶ υπάρξεως αγῶνι.

“Αμα δὲ τῇ πρώτῃ προσεκάλεσε τόν ἰατρόν της, όστις ἐλλῶν ἐστηλοσκόπησε καί ἐπέκραυσε τό παιδίον.

— “Έχει ἐγκεφαλίτιδα εἶπεν, εἶνε νόσος μακρὰ καί κινδυνώδης, καί θά κάμετε καλά νά το στείλετε εἰς τό νοσοκομεῖον τῶν παιδίων.

— Ποτέ! ἀνεκώνησεν ή κυρία Έρμίνη. Δέν ἤλθε διά τούτο γῆρας τήν νύκτα καί ἐκτύπησε τήν θύραν μου μέ τήν βροχήν. Βίς τό νοσοκομεῖον! καλέ, τί λόγια εἶν' αὐτά, ἰατρέ!

— Τότε λοιπόν, εἶπεν ὁ γηραιός ἰατρός, νά σας παραγγείλω τί πρέπει νά του κάμετε. Μόνον νά πάρετε ἕνα βοηθόν, διότι θά σας φέρη πολὺν κόπον.

(‘Ακολουθεῖ.)

ΤΟ ΒΕΡΟΛΙΝΟΝ ΕΟΡΤΑΖΟΝ

‘Η εθνική έορτή τῶν Γερμανῶν. — Σημασία αὐτῆς. — ‘Η 2 Σεπτεμβρίου εν Γερμανίᾳ. — ‘Η ἐπιθεώρησις της φρουρᾶς τοῦ Βερολίνου. — Εἰκῶν τοῦ θεωμένου πληθους. — Τό γῆρας τοῦ αυτοκράτορος ἀποτελεῖ πρωτοφανές τι. — Ἀνέκδοτον περὶ ἐπισήμου τηλεγραφήματος. — Ἀμοιβή γενναίου καί πιστοῦ στρατιώτου. — ‘Η έορτή τοῦ ἐπιστημονικοῦ κόσμου. — Τὰ γνωσθέντα δῶρα. — Ἀναβληθεῖσαι έορταί. — ‘Ιδιαιτέρου αὐτῶν ἐνδιαφέρον διά τούς Έλληνας. — Προσγύρευσις Έστίας. — Σκιαγραφία Έρνέστου Κουρτίου.

Οὔτε βασιλικόν διάταγμα ἐθέσπισε τήν δευτέραν Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέραν ἐθνικῆς έορτῆς διά τούς Γερμανούς, οὔτε πρόγραμμα κυβερνητικόν καί ἄσμα ἐωθινόν καί κανονοβολισμός ἀπό τῶν πέριξ λόφων ἀνήγγειλαν τήν ἀνατολήν της ἐπισήμου ἡμέρας καί ἐκανόνισαν τὰ της τελετῆς. ‘Αλλ' ἐνῶ ἐκκστον τῶν ἀποτελούντων τήν γερμανικήν ὁμοσπονδίαν Κρατῶν ἰδίαν ἄγει ἐπίσημον έορτήν, κατὰ τήν ἡμέραν τῶν γενεθλίων τοῦ ἡγεμόνος του ή τήν ἐπέτειον ἱστορικοῦ γεγονότος, ή Γερμανία πᾶσα, ὡς μία οἰκογένεια, έορτάζει τήν 2 Σεπτεμβρίου ὡς ἡμέραν έορτῆς ἐθνικῆς. ‘Η συνείδησις τοῦ Έθνους ἐξελέξατο τήν ἡμέραν καθ'

ἣν ὁ τελευταῖος αυτοκράτωρ τῶν Γάλλων ἀδόξως παρέδιδε τό ξίφος εἰς χεῖρας τοῦ νικητοῦ βασιλέως της Πρωσίας, καί ἐνῶ ή κυβέρνησις ἐκ λόγων πολιτικῶν δεκατετραετιᾶν ἤδη ὅλην ἀπέφυγε ν' ἀναγνωρίσῃ ἐπισήμως τήν ἡμέραν ταύτην ὡς ἐθνικῆς έορτῆς ἐπέτειον, ὁ γερμανικός λαός ἐθέσπισεν αὐτήν ὡς τοιαύτην εν τοῖς ἐθίμοις αὐτοῦ.

α' ‘Η ἡμέρα αὐτή, ἔγραψε τῇ 2 Σεπτεμβρίου ή μᾶλλον διαδομένη ἐφημερίς τοῦ Βερολίνου, δέν εἶνε δι' ἡμᾶς θριαμβευτική ἡμέρα, ἀναμνησκουσα αἱματηρούς εν ὅπλοις αγῶνας πρός ἀνδρεῖον καί ἐπιμόνον ἐχθρόν, ἀλλ' εν Γερμανίᾳ ὑπῆρξε πάντοτε ἡμέρα χαρᾶς πρός τιμὴν της ἀνακτηθείσης ἐνώσεως τοῦ κράτους καί ἀγάλλουσα ἀνάμνησις ἐπὶ τῇ ἐκπληρώσει τοῦ ὄνειρου ἐκείνου, όπερ ἄλλοτε πᾶς Γερμανός, πλήρης πόθου ἔφερεν εν τῇ καρδίᾳ ». Χαρακτηριστικώτερον δὲ ὤριζε συγχρόνως ἄλλο βερολιναῖον φύλλον τήν σημασίαν της ἡμέρας ταύτης γράφον: « Διά σειράς ἀνδραγαθημάτων, ἅτινα ἐπαξίως συνδέονται πρός τὰ μεγαλείτερα ἱστορικά συμβεβηκότα, ἔλαβεν ὑπαρξιν καί ἐτελειώθη ή ἰδέα της ἐνώσεως. ‘Αλλά της ἐκπληρώσεως τῶν ἐθνικῶν πόθων ή ἐλπίς ἐγένετο βεβαιότης, καθ' ἣν στιγμὴν τό νικητήριον περὶ τοῦ Σεδᾶν ἀγγελμα, συσφίγγον τὰς καρδίας μέχρις ἐγκάτων καί ἐξουσιάζον αὐτῶν, διέσχισε τήν γῶραν. ‘Ο αγῶν εν ᾧ αἱ ἠνωμένοι δυνάμεις τοῦ παγγερμανίου, ὑπό τήν ὀδηγίαν τοῦ βασιλέως Γουλιέλμου, πρός ἀπόκρουσιν ἐπιθέσεως, ἔδρεψαν τήν μεγαλοπρεπή της Νίκης δάφνην, ἐθεωρήθη ὑπό τοῦ Έθνους σύμπαντος ὡς πράξις ἰδρυτήριος τοῦ κράτους. ‘Η ἡμέρα τοῦ Σεδᾶν ζῆ διαρκῶς καί θέλει ἐς αἰεὶ ζῆσει εν τοῖς στοχασμοῖς τοῦ γερμανικοῦ λαοῦ, ὡς ή γενέθλιος τοῦ κράτους ἡμέρα ».

‘Ιδού λοιπόν ὁ λόγος δι' ὃν ἐγγιζούσης της ἡμέρας πᾶσα πόλις γερμανική καί πᾶς Γερμανός φιλόπατρις ἀνὴρ, ἔστω πρῶστος ή βαυαρός, ἔσω σάξων ή βυρτεμβέργιος, ἔστω πολίτης μιᾶς τῶν τριῶν ἐλευθέρων πόλεων ή τινός τῶν μικρῶν γερμανικῶν δουκάτων, θά σημαιοστολήσῃ πᾶσαν στέγην ἀνευ διακρίσεως καί θά παρασκευασθῇ διά τήν φωταψίαν. Τό πᾶν ἐνδύεται έορτάστιμον στολήν τῇ 2 Σεπτεμβρίου. Αἱ ἐκκλησίαι ἀνοίγονται ἐκτάκτως πρός εὐχαριστήριον δοξολογίαν καί τὰ σχολεῖα κλείονται πρός πατριωτικώτερον ἀπόλαυσιν της ἡμέρας, οἱ ῥήτορες καί οἱ ποιηταί ἀναφρίνονται κατὰ ἑκατοντάδας, αἱ εταιρίαι καί τὰ σωματεῖα συνέρχονται εἰς πανηγυρικάς συνεδριάσεις, τὰ μεγάλα καταστήματα καί τό χρηματιστήριον ἀργοῦσιν, οἱ ἐργάται καί αἱ ἐργάτιδες τῶν ἐργοστασίων ἀφίονται ἐλεύθεροι ἀνά τήν πόλιν, οἱ μαθηταί καί αἱ μαθήτριαι τῶν σχολείων, μέχρι τοῦ μόλις δυναμένου νά κινηθῇ τεκνίου, διαχύνονται εἰς τὰς ἐσοχάς, ἐπτρέχοντες εν σημαίαις καί τυμπάνοις, μουσικαῖς καί ἄσμασι,

μετά τῶν διδασκάλων καί διδασκαλισσῶν, ὧν ἤκουσαν ή μέλλουσι ν' ἀκούσωσι τούς πατριωτικούς λόγους, καί αἱ ἐφημερίδες, αἵτινες τῇ ἡμέρᾳ της έορτῆς ἐδημοσίευσαν ἄρθρα ή ποιήματα κατάλληλα τῇ περιστάσει, πληροῦσι τῇ ἐπιούσῃ τὰς στήλας αὐτῶν διὰ τηλεγραφημάτων καί περιγραφῶν περὶ τῶν κατὰ πόλεις τελετῶν.

‘Αλλ' εν Βερολίνῳ ἐλάμπρυνεν ἐρέτος ἰδιαιτέρως τήν ἐπέτειον τοῦ Σεδᾶν ή συμπεσοῦσα φηνοπωρινή ἐπιθεώρησις τῶν ἀποτελούντων τήν φρουρᾶν σωματίων. Πρὸ πολλῶν ἐτῶν δέν εἶχον συμπέσει τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ αἱ δύο αὐταί τελεταί. Διὸ καί ὁ λαός ἐξεχύθη ἐπὶ της πεδιάδος τοῦ Tempelhof, ὅπου ἐμελλε νά γείνη ή ἐπιθεώρησις καί κατέλαβεν ὅλην τήν ἀπό της πόλεως μέχρις ἐκεῖ ὁδόν ἀπό πωρίας. Αἱ ἄμαξαι πυνεπυκνούντο ὅλονεν τόσον πολυαριθμοί ἐπὶ της πεδιάδος, ὡστε ἐνόμιζε τις, ὅτι δέν ἐμειναν ἄλλαι εν τῇ πόλει, οἱ πεζοὶ κατελάμβανον ὁδοὺς καί πεζοδρόμια πυκνοὶ μέχρις ἀδιαχωρήτου καί οἱ ἀγροῦκαῖδες μετά τῶν μικροχειρωνακτῶν ή ἀλιτῶν προεπορεύοντο ἐκάστου τάγματος, παράδοξον ἀποτελοῦντες μᾶζαν μορφῶν ἀξίων σπουδῆς. Καί ὅταν τό πᾶν κατατάλαξεν εν τῇ πεδιάδι, περιέβαλε τὰ στρατιωτικά σώματα ποικιλόχρου καί ἐκκεντρικόν πλάσιον ἄμαξων καί πεζῶν, εν ᾧ ή χάρις συνεπλέκετο ἀλλοκότως μέ τήν βναυσότητα, ή πολυτέλεια μέ τὰ ῥάκη, ή ὠραιότης μέ τήν δυσμορφίαν, ή λεπτότης μέ τήν σκαιότητα, ή ἀγνότης μέ τήν διαφθοράν, ή εὐγένεια μέ τήν χυδαιότητα, πάντα συμφορόμενα ἀποτροπαιώς ἀλλά καί εν γραφικῇ συγχρόνως συμπυκνώσει, τούτο κατὰ τό πλευρόν ἐκείνου τήν ἄκραν ἀποτελοῦντα ἀντίθεσιν καί ὅλα ὅμῳ εν τερατώδες σύνολον. Πλήρης ἀγρίου κοινωτικοῦ κάλλους, νῦν μὲν ἀναπέμπον βλακῶδες τι ἐπιφώνημα καί εἶτα ἐκτοξεῦον σκωπτικὴν εὐρολογίαν.

‘Οστις εἶδεν ἀπᾶς μίαν τοιαύτην στρατιωτικὴν ἐπιθεώρησιν εν Βερολίνῳ, ἄς μὴ περιμένη νά ἴδῃ νέον τι κατὰ τήν δευτέραν. ‘Η αὐτῇ ἀκρίβεια τῶν κινήσεων, τό αὐτό ἀπαράμιλλον παράστημα καί τό αὐτό ἔρρυθμον βάδισμα, ὅλα πάντοτε τὰ ἴδια, ὡς ἄλλοτε, ὁμοιάζοντα πρός ἄλληλα, ὡς δύο λίραι στερλίνας της αὐτῆς ἐκδόσεως. ‘Αλλά καίτοι δις τοῦ ἔτους τελεῖται ή ἐπιθεώρησις αὐτῆ της φρουρᾶς τοῦ Βερολίνου, ὁ λαός συρρέει πάντοτε ἀρόος, ἀναμένων νέον τι ἐκ της παρατάξεως τῶν τρισμυρίων ἐκείνων γαλυδοῖνων ἀνδρῶν. Καί ἐπέτυχεν εν τῷ ἐφετειῷ θεάματι πρωτοφανές τι. Διότι ἦν ή πρώτη φορά καθ' ἣν ὁ γέρων αυτοκράτωρ δέν διέτρεψεν εν καλπασμῷ, ὡς μεθ' ὅλον τό βᾶρος τῶν ἐτῶν του ἐσυνείηζε πάντοτε, τούς στοίχους τῶν παρατεταγμένων στρατιωτῶν. Έρέτος οὐχὶ μόνον παρήλασε βραδέως καί ἀναγκάζων τήν δημοτικὴν καταστάσαν ἵππον του ‘Εκκλησιᾶν εἰς ἡσυχον βῆμα, ἀλλά καί τό δεύτερον μέρος της ἐπιθεώρησεως, τήν πρὸ αὐτοῦ παρέλασιν τῶν σω-

μάτων, εἶδεν ἐποχούμενος, ἀφοῦ ἐζήτησεν ἀναψυχήν καί δυνάμεις εἰς ποτήριον καλοῦ ἰσπανικοῦ οἴνου καί ἄλλα δροιστικά. Πρώτην φοράν ὁ διαφοστερῆς στρατιώτης, ὅστις εἶδεν ἐκπνεόντα τόν παρελθόντα αἰῶνα, ὠμολόγησεν οὕτω δημοσίᾳ, ὅτι κατέβαλεν αὐτόν τό γῆρας. Τό γεγονός τοῦτο καί ή μετά τόσῳ πολυχρόνιον ἀπό τῶν ἐπισήμων τελετῶν ἀποχώρησιν ἐμφάνισις της αυτοκρατείας εν ἀνοικτῇ ἀμάξῃ, ἦσαν τὰ μόνα πρωτοφανῆ κατὰ τήν ἐπιθεώρησιν ταύτην. ‘Αλλως τὰ πάντα ἦσαν ὅμοια τοῖς προηγουμένοις ἀπό της ἀκολουθίας καί τῶν ἐπιτελείων μέχρι τῶν διοικητῶν τῶν σωματίων καί λόγων. Οὐχ ἤττον ή παρέλασις τοῦ πρωτοτόκου υἱοῦ τοῦ διαδόχου, τοῦ πρίγκιπος Γουλιέλμου, διοικούντος τό ἄγον τὰς σημαίας τῶν πεζῶν σωματίων ἡμίταγμα γρεναδιέρων, φερόντων τήν γραφικὴν ἐκείνην τιαροειδή περιετραλαίαν, ὡς καί ή ὡς οὐλαμαγού κατὰ τῷ αὐτῷ σώματι διάβασις τοῦ νεαροῦ πρίγκιπος Λεοπόλδου, τοῦ μόνου υἱοῦ τοῦ ἥρωος στρατηλάτου Φρειδερίκου Καρόλου, ἡγεῖραν νέον ἐνθουσιασμόν καί ἀπέτελεσαν τό θέμα της ὀμιλίας δι' ὅλης της ἡμέρας.

‘Η κατὰ τήν νύκτα φωταψία εν τῇ πόλει ἔκλεισε τήν τελετήν, ἐπ' εὐκαιρίᾳ της οποίας ἐδημοσιεύθη τό πρῶτον νῦν ὑπό τινος βερολιναίας ἐφημερίδος τό ἀκόλουθον ἀνέκδοτον περὶ τοῦ ἀγγελματός της παραδόσεως τοῦ Σεδᾶν. “Αμα τῇ ἀρχμαλωσίᾳ τοῦ Ναπολέωνος μετά τοῦ ἐξ 80,000 ἀνδρῶν στρατοῦ αὐτοῦ παρεδόθη τό περὶ τούτου ἐπίσημον ἄγγελμα εἰς τό τηλεγραφεῖον τοῦ Σεδᾶν. Τό τηλεγράφημα ἔφθασεν ἀκωλύτως μέχρι Κλερμόντ, ὅπου τότε εἶχε τήν ἑδραν τοῦ στρατοπέδου αὐτοῦ ὁ διάδοχος. ‘Εκείθεν ἐμελλε νά διαβιασθῇ εἰς Βάρ-λε-Δύκ, ἀλλ' ἀκριβῶς μεταξύ τῶν δύο τούτων σταθμῶν ή τηλεγραφικὴ συγκοινωνία εἶχε βλαβῆ καί πρός ἐξέτασιν της γραμμῆς εἶχε διατρυθῆ ὁ γραμματεὺς τοῦ στρατιωτικοῦ τηλεγραφείου ν' ἀναχωρήσῃ μετά τῶν ἀναγκαίων συσκευῶν καί εργαλείων ἐκ Βάρ-λε-Δύκ καί βαδίσει πρός τό Κλερμόντ ἐπιδιορθῶν καθ' ὁδόν τὰς βλάβας. ‘Εν τῷ μεταξύ ὅμως ή εν Κλερμόντ στρατιωτικὴ διοίκησις, ὅπως ἀποφυγῇ πᾶσαν καθυστέρησιν τοῦ χαρμοσύνου ἀγγέλματος, διέταξε βαυαρὸν ἐλαφρόν ἱππέα, ὅπως φέρῃ εἰς Βάρ-λε-Δύκ τό ληφθὲν τηλεγράφημα πρός περαιτέρω διαδίδασιν, διατρέχων ἀπνευστί τήν ἐξ ἐπτά μιλίων ἀπέστασιν καί μόνον ὀφείλων νά σταματήσει ὅπως ἀνακοινῶση προφορικῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ τηλεγραφήματος, ὅσάκις ἤθελε συναντήσῃ καθ' ὁδόν στρατιωτικὴν τινά ἀρχήν. Μία τῶν στρατιωτικῶν τούτων ἀρχῶν, ἄς συνήτησεν ὁ καλὸς στρατιώτης, ἦτο καί ὁ ἐπισκευάζων τήν γραμμὴν γραμματεὺς τοῦ τηλεγραφείου, ὅστις εἶχεν ἤδη διατρέξει ὑπὲρ τό ἡμισυ της ἀπὸ Βάρ-λε-Δύκ εἰς Κλερμόντ ὁδοῦ. ‘Ιδὼν δὲ τόν ἐλαφρόν ἱππέα ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλαύνοντα, ζητωκραυγάζοντα καί κρα-

τοῦντα ὑψηλῶς θριαμβευτικῶς τὸ τηλεγράφημα, ἐσταμάτησεν αὐτὸν, καὶ οὐχὶ μόνον ἔμαθεν ἀπὸ στόματος τοῦ πιστοῦ βυρανοῦ τὴν εἰδήσιν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ τηλεγράφημα ἀνέγνω ἐπανεπιλημμένως πρὸς βεβαίωσιν. Καὶ ἐνῶ ὁ ἐλαφρὸς ἱππεὺς ἐξηκολούθει τὸν καλπασιὸν του, ἐκαίνοσ συνδέσας τὸ μέχρις ἐκεῖ ἐπισκευασθῆν σύρμα πρὸς συσκευὴν τινὰ τοῦ Morse, ἦν μεθ' αὐτοῦ ἔφερον, ἐτηλεγράφησεν εἰς Βάρ-λὲ-Δυκ ἀθῶρει καὶ κατὰ λέξιν τὸ ἐπίσημον κείμενον τῆς ἀγγελίας. Εἶχε λοιπὸν τηλεγραφηθῆ πρὸ δύο ὥρων ἢ εἰδήσιν ἀπὸ πᾶσαν τὴν Γερμανίαν, ὅτε ἔφθασεν εἰς Βάρ-λὲ-Δυκ ὁ ἐλαφρὸς ἱππεὺς κομίζων τὸ αὐθεντικὸν τηλεγράφημα. Εἰσηλθὼν εἰς τὸ στρατόπεδον πλήρης κονιορτοῦ ζητωκραυγῶν καὶ μεγαλοφώνως ἀνακοινῶν τὴν εἰδήσιν, ἦν πάντες ἤδη ἐγνώριζον! Ἄλλ' αἱ ὑπηρεσίαι του δὲν ὑπετιμήθησαν. Διότι ἦτο ἀληθῶς κατόρθωμα νὰ διατρέξῃ ἐντὸς τριῶν ὥρων ἑπτὰ μίλια ἀπὸ βυτηρίας ἀνευ διακοπῆς ἐλαύνων καὶ νὰ εὕρῃ καιρὸν, ὅπως ἐν τῷ μεταξὺ ἀνακοινώσῃ τὸ περιεχόμενον τοῦ τηλεγραφημάτων πρὸς πᾶσας τὰς στρατιωτικὰς ἀρχάς, ἅς καθ' ὁδὸν συνήντησεν, ἀκόμη καὶ πρὸς τὸν ἀναθεματισμένον τηλεγραφητὴν, ὅστις ἐστέρησεν αὐτὸν δόξης Εὐκλέους. Οἱ ἀξιωματικοὶ ὁμῶς τοῦ στρατοπέδου παρέθεσαν λαμπρὸν δεῖπνον πρὸς τιμὴν αὐτοῦ, ὃ δὲ καμπανίτης ἔρρευσεν ἀφθονος εἰς ὑγίαν τοῦ γενναίου καὶ πιστοῦ εἰς τὸ καθῆκόν του ἐλαφροῦ ἱππέως, ὅστις ἐν τῇ τραπέζῃ κατεῖχε τὴν πρώτην τιμητικὴν θέσιν.

Παρὰ τὴν ἐφετεινὴν πανήγυριν τοῦ γερμανικοῦ ἔθνους ἄλλην ἑορτὴν ἤγε τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ ὁ ἐπιστημονικὸς κόσμος. Ὁ περίπυστος ἀρχαιολόγος Ἑρνέστος Κούρτιος ἐώρταζε τὴν ἐβδομηκοστὴν ἐπέτειον τῶν γενεθλίων του. Παρασκευαί πρὸς ἐπισημοτέραν ἐνδειξίν τῆς χαρᾶς, ἦν αἰσθάνονται ἐπὶ τῇ εὐτυχίᾳ ταύτῃ ἡμέρᾳ οἱ συνάδελφοι, μαθηταί, φίλοι καὶ θαυμασταὶ αὐτοῦ ἐγένοντο ὑπὸ τούτων μεγάλοι. Ἄλλ' ἢ κατὰ τὰς διακοπὰς χάριν ἀναφυχῆς ἀποχώρησις τοῦ σοφοῦ ἀνδρὸς εἰς Schassnitz παρεκώλυσε τὴν ἐκτέλεσιν τῶν σχεδίων. Μέχρι τούτου ἐγένετο γνωστὸν, ὅτι θέλει προτενεθῆ αὐτῷ ἢ προτομή του ἐκ μαρμάρου, ἔργον τοῦ φιλοτεχνήσαντος τὸν ἐν Βερολίῳ περίφημον ἀνδριάντα τοῦ Goethe καλλιτέχνη Fritz Schaper, ὅπερ οὗτος ἐξετέλεσε τῇ ἐντολῇ τῶν μαθητῶν καὶ θαυμαστῶν τοῦ Κούρτιου, οἵτινες ἀπὸ κοινού, προερχοῦσης τῆς αυτοκρατορίας καὶ τοῦ διαδόχου τοῦ γερμανικοῦ θρόνου, κατέβαλον τὴν δαπάνην δι' ἐκουσίων ἐράνων. Ἄλλο δὲ ὄρωρον ἐπὶ τῇ ἑορτῇ ταύτῃ ἐγνώσθη, ὅτι ἔσται ἀναμνηστικὸς τόμος ἀφιερωμένος αὐτῷ καὶ περιλαμβάνων πραγματείας μόνον χάριν τῆς ἐορτῆς συγγραφείσας ὑπὸ μαθητῶν αὐτοῦ. Δὲν εἶνε ἀνευ ἐνδιαφέροντος ὁ δημοσιευθεὶς πίναξ τῶν περιεχομένων τοῦ τιμητικοῦ τούτου βιβλίου ἔχων οὕτω:

H. Gerhard Lolling, τὰ στενὰ τῆς Σαλαμίνας — Heinrich Gelzer, Κόστωρος ἀττικῶν βασιλείων καὶ ἀρχόντων κατάλο-

γος — Adolf Holm, Μακρὰ ἔρις. Max Fränkel, Ἱστορία τῆς ἀττικῆς τῶν οἰκονομικῶν διοικήσεως — Carl Frick, Κριτικὴ Ἰωάννου Μαλαλά — Konrad Trierer, Κριτικαὶ συμβολαὶ περὶ Ἀφρικανῶν — Ludwig Jeep, Ἱστορία Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου — Alexander Conze, Τὸ βερολιναῖον ἀνάγλυρον τῆς Μηδείας — Adolf Michaelis, Καθορισμὸς τῆς ἐποχῆς τοῦ Σιλακίου — Rudolf Schöll, Ἑλληνικαὶ καλλιτεχνικαὶ ἐπιγραφαὶ — Rudolf Beil, Ἀνάμνησις Ὀλυμπιακῆ — Wilhelm Dörpfeld, Ἡ ἀρχαία διὰ πλίνθων οἰκοδομικὴ καὶ ἡ ἐπιρροή αὐτῆς ἐπὶ τοῦ δωρικοῦ ρυθμοῦ — Ludwig Gurlitt, Ἐξογραφισμέναι πλάκες μαρμάρου ἐν Ἀθήναις — Richard Bormann, Περὶ ἐπρουσικῆς τίνος κἀλλῆς τοῦ φλωρεντινοῦ μουσεῖου — Adolf Furtwängler, Ἐκτορὸς λυτρώσις. Ἀνάγλυρον ἐξ Ὀλυμπίας δι' ἑλληνικοῦ τίνος κἀκόπερον συμπληρούμενον. — Gustav Körte, Οἱ Κρήτες τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ — Heinrich Jordan, Ὁ ναὸς τῆς Ἑστίας, αἱ Ἑστιαῖες καὶ ὁ οἶκος αὐτῶν — Karl Purgold, Ὀλυμπιακὰ ἀνθήματα — Heinrich Dressel, Νομισματικαὶ συμβολαὶ ἐκ τοῦ παρὰ τὸ Piedimonte d' Alife νεκροταφείου — Wilhelm Gurlitt, Παλιῶν καὶ τὸ ἀνατολικὸν αἶμα τοῦ ἐν Ὀλυμπίᾳ ναοῦ τοῦ Διός — Wilhelm Dittenberger, Ἐπιγραφικὰ ἀνάμνησις — Bernhard Kübler, Ἀβελήσις παρ' Ἀριστοφάνει — Carl Curtius, Περὶ τῶν ἐν Λυβέκῃ χειρογράφων τοῦ Πλίνου — Arthur Millehoffer, Περὶ τῆς θέσεως τοῦ Κολωνοῦ ἐν Ἀθήναις — Gustav Hirschfeld, Τυπολογία ἑλληνικῶν ἀποικιῶν κατὰ τὴν ἀρχαιοτήτα — Christian Belger, Ἐνασχόλησις Goethe καὶ Schiller εἰς τὴν ποιητικὴν τοῦ Ἀριστοτέλους — Philipp Spitta, Περὶ τῶν σχέσεων τοῦ Sebastian Bach πρὸς τὸν Christian Friedrich Hunold καὶ τὴν Mariane von Ziegler.

Πολλοὶ ἑορταί πρὸς πανηγυρισμὸν τῆς ἐβδομηκοστῆς ταύτης ἐπετηρίδος ἐπρόκειτο νὰ τελεσθῶσιν, ἀλλ' ἀνεβλήθησαν πᾶσαι μέχρις ἐνάρξεως τῶν πανεπιστημιακῶν μαθημάτων, ὅτε οἱ μὲν φοιτηταὶ θέλουσι τελέσει ζυθοποτικὴν τινὰ ἑορτὴν πρὸς τιμὴν τοῦ μελιρρύτου αὐτῶν καθηγητοῦ, οἱ δὲ καθηγηταὶ γεῦμα ἐπίσημον πρὸς τιμὴν τοῦ διαπρεποῦς αὐτῶν συναδέλφου καὶ ἄλλας ἑορτὰς οἱ θαυμασταὶ καὶ φίλοι. Τότε δὲ θέλουσι γνωσθῆ καὶ πάντα τὰ ὄρωρα καὶ αἱ τιμητικαὶ ἐνδείξεις, δι' ὧν θὰ σπεύσωσι τὰ πανεπιστήμια καὶ αἱ κυβερνήσεις πολλῶν κρατῶν νὰ συγχαρῶσιν τῷ ἀκαμάτῳ ἀρχαιοδίφῃ καὶ ἑλληνολόγῳ ἐπὶ τῇ ἐβδομηκονταετηρίδῃ αὐτοῦ.

Δι' ἡμᾶς τοὺς Ἕλληνας ἢ ἐμφάνισις τοῦ Κούρτιου ἐν τῷ ἐπιστημονικῷ κόσμῳ ἔχει ἰδιαίτερον ἐνδιαφέρον, ἢ δὲ ἐπὶ μακρὸν ἔτι χρόνον ἐνεργητικὴ αὐτοῦ ὑπαρξίς εἶνε εὐχὴ ἀπὸ καρδίας τοῦ ἔθνους πηγάζουσα. Συνδέσας τὸ στάδιόν του μὲ τὴν μελέτην καὶ ἔρευναν πάντος, ὅπερ ἐξ Ἑλλάδος προέρχεται, ἐγκύψας εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν τῶν Ἑλλήνων, ζήσας ἐπὶ ἀρκετὸν μεταξὺ ἡμῶν, ἠγάπησεν ἀγῶνα καὶ ἀφιλοκερδῶς Ἑλλάδα καὶ Ἑλληνας καὶ οὐ πάυεται ὁμιλῶν καὶ ἐνθουσιάζων ὑπὲρ τῆς πατρίδος ἡμῶν οὐ μόνον ἐν παραδόσει καὶ ἐπιστήμῳ ἀκαδημαϊκαῖς ἐορταῖς, ἀλλὰ καὶ ἐν πάσῃ εὐκαιρίᾳ καὶ στενωτέροις ὁμίλοις. Ὁ τίτλος τοῦ ἑλληνολόγου (Gräkologe) παρακολουθεῖ ἐν Γερμανίᾳ πάντοτε τὸ ὄνομά του, ὡς τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος ἡμῶν εἶνε ἀναπόσπαστον πάσης αὐτοῦ συγγραφῆς ἢ ἀγορεύσεως. Τοιοῦτον ἔνθον τῆς Ἑλλάδος φίλον καὶ τῆς ἀρχαιότητος αὐτῆς σοφὸν μύστην καὶ θερμὸν θαυμαστὴν προσαγορεύουσα ἐπὶ τῇ ἐβδο-

μηκονταετηρίδῃ αὐτοῦ ἢ Ἑστία, δημοσιεύει σκιαγραφίαν τοῦ ἀνδρὸς, παραλαμβάνουσα αὐτὴν ἐκ τῆς ἐν Βερολίῳ ἐκδοδομένης Vossische Zeitung, ἣτις τῇ 2 Σεπτεμβρίου διπλὴν ἀγούσα ἑορτὴν, ἐθνικὴν καὶ ἐπιστημονικὴν, ἐδημοσίευσεν ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς τελευταίας ταύτης τὰ ἐξῆς περὶ Κούρτιου:

« Σωφρόνως, ὡς ἐσυνείθησεν ἡμᾶς, ἐμνήσθη τῆς ἰδίας νεανικῆς ἀναπτύξεως ὁ πολυτίμητος ἀνὴρ, ὁ σήμερον τὴν ἐβδομηκοστὴν ἐπέτειον τῶν αὐτοῦ γενεθλίων ἐορτάζων, εἰς τὰ ὀλίγα ἐν τῇ Γερικῇ Ἐφημερίδῃ τοῦ Μονάχου, τῇ μνήμῃ τοῦ νεανικοῦ αὐτοῦ φίλου Ἐμμανουὴλ Γάϊβελ ἀφιερωθέντα ἄρθρα. Παραπέμπουσαν τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν εἰς τὰς λαμπρὰς ταύτας ἀνακοινώσεως ἴσως μᾶλλον, ὅσω τὴν λαμπρότητα τῆς σημερινῆς ἡμέρας οὐδὲν ἄλλο θέλει συννεφεῖν ἢ ἡ ἀπόλειπτα τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ συντρόφου, μεθ' οὗ πρὸ 44 ἐτῶν εἰσηγήτο εἰς τὸν φιλολογικὸν κόσμον, καὶ ὅστις ἐφαλεν τῶν αὐτῶν εἰς ἐν τῶν λαμπροτέρων ποιημάτων του. Ὁ πατὴρ τοῦ Γάϊβελ, ὁ ἰσχυρὸς καλθικιστὴς ἱεροκηρὺς τῆς Λυβέκης καὶ ὁ Κάρολος Γεώργιος Κούρτιος, ὁ σύνδικος τῆς ἀρχαίας ἀνσεατικῆς πόλεως, ἦσαν ἐμπιστοὶ σύντροφοι καὶ γείτονες. Περὶ τοῦ συνδίκου Κούρτιου διδοὶ ἐκτενεῖς πληροφορίας ἢ μετὰ τὸν θάνατόν του ὑπὸ φίλης χειρὸς δημοσιευθεῖσα βιογραφία, ἣν ὁ Γεώργιος Βάιτς ἐν τῷ ἱστορικῷ περιοδικῷ τοῦ Ἑρρίκου φὸν Σίβελ θερμῶς συνίστα. Ἦτο πιστὸς φίλος τοῦ μεγάλου ἱστορικοῦ Βαρθόλτου Γεωργίου Νεϊβουρ (Niebuhr) καὶ ἐδίωξε πιστὸς εἰς τὰς παραδόσεις αὐτοῦ. Ἄγνοα ἂν εἶνε ἀληθές καὶ μόλις δύναιμι νὰ τὸ πιστεύσω, καθόσον ὁ Ἑρνέστος Κούρτιος (γεν. τῇ 2 Σεπτεμβρίου 1814) κατὰ τὸν θάνατον τοῦ Νεϊβουρ μόλις ἠρίθμει ὑπὲρ τὰ 16 ἔτη, ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἦν κατέλιπεν ὁ Νεϊβουρ πρὸς reariar θέλορτα νὰ σπουδάσῃ φιλοσοφίαν ἀπηθύνετο πρὸς τὸν Ἑρνέστον Κούρτιον. Ὅπως δὲ πότε εἶνε πάντοτε παρᾶξενον, ὅτι ἐδημοσίευσεν αὐτὴν ὁ διευθυντὴς Ἰακώβ, ὁ φίλος τοῦ συνδίκου τῆς Λυβέκης, καὶ ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ, ἣτις ἐπὶ γιλιᾶδων νέων φιλολόγων ἐπέδρασε, βεβαίως ἐπὶ οὐδενὸς ἄλλου ἐξήγησε μεγαλειότεραν ἐπίδρασιν ἢ ἐπὶ τοῦ ἐν τῷ Αἰκατερονείῳ λυκείῳ τῆς Λυβέκης μαθητοῦ τοῦ Φ. Ἰακώβ.

Ἀποῦ ὁ Ἑρνέστος Κούρτιος, ὁ πρεσβύτερος τῶν τριῶν ἀδελφῶν, ἐγκατέλιπε τὸ λύκειον ἐκεῖνο, ἤρξατο τῶν φιλολογικῶν του σπουδῶν ἐν Βόννῃ ὑπὸ τοῦ Νάικε, Βέλκερ καὶ Βράνδιον. Ὁ νέος λυβέκιος, πεπληρωμένος ἀρχαίων ἐντυπώσεων ἐκ τῆς πατρίδος πόλεως, ἐγνώρισε τὴν γερμανικὴν ἀρχαιότητα ἐτι στενωτέρου παρὰ τὸν Ρήγον. Ὑπὸ τοῦ Βέλκερ εἰσαχθεὶς εἰς τὴν ἑλληνικὴν, μετέβη πρὸς προαγωγὴν τῶν ἀρχαιολογικῶν

Ἰ. Σ. Μ. Ὁραϊκὴν μεταφράσιν τῶν ἄρθρων τούτων τοῦ Κούρτιου ἐδημοσίευσεν εἰς δύο συνεχῆ φύλλα ἢ ἐν Τεργεστῇ ἔγκριτος ἑλληνικὴ ἐφημερὶς Νέα Ἡμέρα.

του σπουδῶν εἰς Γοττίγγην καὶ ἤκροατο ἐκεῖ τοῦ διαπρεποῦς Ὀφφειδίου Μύλλερ, πρὸς τὸν ὅποιον λίαν στενωῶς ἐσχετίσθη καὶ διήκουε μαθήματα καὶ ἐξῆς κατὰ τὴν ὄραιότεραν ἰσως ἐποχὴν τῆς Georgia Augusta, ὑπὸ τὸν Δάλμαν καὶ τοὺς ἀδελφούς Γκρίμμ. Ἐκεῖθεν μετέβη εἰς Βερολίον ὅπως ἀκροασθῆ τῶν καθηγητῶν Böckh, Λάχμαν Ράγκε καὶ Γκέρχαρντ. Ἦτο ἐτι ἀναποράσιτος ἐὰν μετὰ τὸ πέρασ τῶν πανεπιστημιακῶν του σπουδῶν, εἰς τὸ στάδιον ἐν πρώτοις καθηγητοῦ τοῦ Γυμνασίου ἢ εἰς τὸ τοῦ ἀκαδημαϊκοῦ διδασκάλου εἶδει ν' ἀριερωθῆ, ὅτε περὶ τὰ τέλη τοῦ 1836 προῦτάθη αὐτῷ νὰ χρησιμεύσῃ ὡς οἰκοδιόσκασκαλος τῶν τέκνων τοῦ ἐν Βόννῃ διδασκάλου του, τοῦ καθηγητοῦ X. A. Βοάνδη, ὃν ὁ βασιλεὺς Ὀθων μετεκαλέσατο εἰς Ἑλλάδα, ὅπως παρ' αὐτοῦ μνηθῆ εἰς τὴν ἀρχαίαν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν. Μετὰ χαρᾶς ἀπεδέξατο ὁ Ἑρνέστος Κούρτιος. Ὡς φοιτητὴς εἶχε μακρόθεν παρακολουθήσει τὰ πρώτα βήματα τοῦ νέου ἑλληνικοῦ βασιλείου. Νῦν ἐβλεπε τὸ πᾶν ἐκ τοῦ πλησίον. Ὡς σύνοικοι δὲ ἐνός τῶν ἐμπιστων τοῦ νέου βασιλέως, ὅστις πρὸς τοὺς ἄλλοις παρεῖχεν εἰς τὰς κλίσεις τοῦ νεαροῦ ἀρχαιολόγου εὐρύτατον πεδίον, ἠδύνατο νὰ διατρέξῃ ὡς προσκυνητῆς, καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις, τὴν κλασσικὴν χώραν καὶ ταχέως κατελέγη μεταξὺ τῶν ἀρίστων αὐτῆς περιηγητῶν.

Πᾶς λόγιος Γερμανός, ὅστις τὴν νέαν ἐπισκέπτετο Ἑλλάδα, εὕρισκεν ἐν αὐτῷ ἀσφαλῆ ὁδηγόν. Ὁ ἐκ Χολσταίν Λουδοβίκος Ρόσς (γεν. 1806) εὕρισκετο πρὸ τῆς ἀφίξεως ἐτι τοῦ Κούρτιου ὡς καθηγητῆς ἐκ τῶν πρώτων ἐν Ἀθήναις καὶ ἐμεινεν ἐκεῖ ἐπὶ πολλὰ ἔτι ὡς τοιοῦτος. Ἄλλ' ἄνδρες ὡς οἱ Γ. Βέλκερ, K. B. Γκαίτλιγγ, Βίσχαρ καὶ πολλοὶ ἄλλοι, οἵτινες μόνον διαβατικῶς διέμενον ἐκεῖ, ἰδιαίτερας ὀφείλουσι τῷ νεαρῷ ἀρχαιολόγῳ εὐχαριστίας. Κατόπιν ἦλθεν ὁ ἐκ Βερολίου μέγας γεωγράφος Κάρολος Ρίττερ μεθ' οὗ συνεταξίδευσεν ἀπὸ τὴν Πελοπόννησον. Ὑπὲρ πᾶν ἐνεθουσίαζεν αὐτὸν ἢ εἰδήσιν, ὅτι ὁ νεανικός του φίλος Ἐμμανουὴλ Γάϊβελ, τῶν ποιήσεων τοῦ ὁποῖου εἶχον ἤδη γένηται γνωστὰ τὰ πρωτόλεια, ἤρχετο εἰς Ἀθήνας ὡς οἰκοδιόσκασκαλος τοῦ ρώσου πρέσβους, οἱ δὲ φίλοι ζεῦγος νῦν ἀποτελέσαντες, ἐταξίδευσαν μέγα μέρος τῆς Ἑλλάδος καὶ συνεξέδωκαν ἐν τοῖς κλασσικοῖς μελετήμασι (Klassische Studien, Bonn, 1840) ἀνθολογίαν μεταφράσεων ἀρχαίων ἑλλήνων ποιητῶν. Πρὸ πολλοῦ ὁ Βράνδιος, οὗτινος οἱ υἱαί, καὶ ἰδίᾳ ὁ ἀρχαιοδίφης, τόσον μεγάλην τιμὴν ἔφερον τῷ παιδαγωγῷ των, εἶγεν ἐπιστρέφει εἰς Βόννην, ὅτε ὁ Κούρτιος τὴν ἀφίξιν τοῦ νεαροῦ διδασκάλου τοῦ Ὀφφειδίου Μύλλερ ἀνέμενε (1840) μεθ' οὗ, ὡς καὶ τοῦ συνοδοιπόρου αὐτοῦ Ἀδόλφου

Ἰ. Σ. Μ. Ἀττικὴν προσωμῖα τοῦ πανεπιστημίου τῆς Γοττίγγης ἐκ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ, τοῦ ἐκλέκτορος Γεωργίου Δ' αὐγούστου ἢ βασιλέως Γεωργίου Β'.

Σχόλλ († 1883 ἐν Δαίμαρ) μέχρι μέρος τῆς Ἑλλάδος ἀπαξ ἔτι διέδραμε. Καί ὅτε ὁ Μύλλερ (1841) ὑπέκρυψεν εἰς τοὺς κόπους τοῦ ταξιδίου, ἐνεταφίασεν αὐτὸν ὁ πιστὸς Ἑρνέστος Κούρτιος παρὰ τὸν Κολωνὸν πλησίον τῶν Ἀθηνῶν.

Ἐπέστρεψε τέλος εἰς τὴν πατρίδα καὶ ἡ πρώτη αὐτοῦ ἀσχολία ἦν ἡ περὶ τοῦ μέλλοντος του φροντίς. Ὁ ἐν Ἀθήναις φίλος του Λουδοβίκος Ρόος ἐγένετο ἐν τῷ μεταξύ καθηγητὴς τῆς ἀρχαιολογίας ἐν Χάλλη. Ἐνταῦθα ἀνηγορεύθη ὁ Κούρτιος διδάκτωρ διὰ τῆς λαμπρᾶς διατριβῆς του de portibus Athenarum (1842), ἧτις ἐπραγματεύετο τὴν λύσιν παλαιᾶς ἀρχαιολογικῆς διαφωνίας. Μετὰ τοῦτο ἀφίκετο εἰς Βερολίνον, ὅπου συγχρόνως ὁ νεώτερος αὐτοῦ ἀδελφὸς Γεώργιος (γεν. 16 Ἀπριλίου 1820) εἶχεν ἀνηγορευθῆ διδάκτωρ. Ἐνταῦθα συνεπλήρωσε τὸ τῆς δοκιμῆς ἔτος ὡς ἀνώτερος διδάσκαλος ἐν τῷ γαλλικῷ γυμνασίῳ καὶ εἶτα ἐδίδασκεν ἐπὶ βραχὺν χρόνον ἐν ἄλλῃ τινὶ (τῷ Joachimsthaleschen Gymnasium) μεθ' ἧς ἐγένετο δεκτὸς ὡς ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου διὰ τῆς συγγραφῆς του Anecdota Delphica (1843). Ἡ ἐκδοσις τῶν Inscriptiones atticae duodecim (1843) συνέστησεν αὐτὸν τοῖς σοφοῖς φιλολόγοις τοῦ Βερολίνου. Καὶ ὅμως ὁ ἀβρὸς καὶ βαθῆως μετρίοφρων ἀνὴρ, ὁ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον ἐννοῶν νὰ ἐπιβληθῆ, ἐχρειάσθη νὰ περιμείνῃ ἐπὶ πολὺ ἀκόμη.

Ἀλλὰ τότε σπανία εὐτυχία ἐπῆλθεν αὐτῷ. Ὁ Φρειδερίκος πρὸν Ράουμπερ καὶ ὁ ζωολόγος M. X. Λιχτενστάιν ἱδρυσαν τὴν ἑταιρίαν τῶν ἐπιστημονικῶν ἀναγνωσμάτων καὶ προσεκάλεσαν τὸν Κούρτιον ν' ἀναλάβῃ ἐν τούτων. Ὁ Κούρτιος ἀπήγγειλεν ἀνάγνωσμα περὶ τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἀνεγίνωσκεν, ἀλλ' ἀνεγίνωσκε τόσον ὠραία, καὶ πᾶσα ἡ μαγεῖα ἀφιλοκερδοῦς προσωπικότητος ἐγκαρδίως ἀφιερωθείσης πρὸς τὸν ἑαυτῆς σκοπὸν ἦν τόσον καταφανής, ὥστε κατέλιπεν ἐντύπωσιν, ὡς οὐδεὶς ἄλλος σχεδὸν ἠδυνήθη νὰ ἐπιτύχῃ ἐν τῇ αἰθούσῃ ἐκείνῃ! Μεταξὺ τῶν ἀκρατῶν τότε εὐρίσκατο ἡ πριγκίπισσα τῆς Πρωσίας, ἡ νῦν αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας, καὶ τόσον ἐνεθουσιάσθη ἐκ τῆς ἐμφανίσεως τοῦ νέου ὑφηγητοῦ, ὥστε παντὶ σθένει προσεπάθησε νὰ ἴδῃ αὐτὸν διοριζόμενον παιδαγωγὸν τοῦ υἱοῦ αὐτῆς, τοῦ σήμερον διαδόχου, καὶ τὸ ἐπέτυχεν. Οὕτως ὁ E. Κούρτιος ἀνέλαβε τῷ 1844 τὰ καθήκοντα ταῦτα καὶ διορίσθη συγχρόνως ἑκτακτος καθηγητῆς. Καὶ ἀνεχαιτίσθη μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ ἐπιστημονικὴ αὐτοῦ δραστηριότης, ἀπληλῆ γὰρ ὅμως νῦν τῶν βιωτικῶν μεριμνῶν.

Οἱ Λυβέκοι τότε εἶχον καταστῆ δύναμις ἐν τῷ πνευματικῷ κόσμῳ τοῦ Βερολίνου. Ὁ Ἐμμανουήλ Γάιβελ κατέβηλες πάντας. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἑρνέστος Κούρτιος εἶνε ποιητικὴ φύσις, τὸ δὲ ποιημά του εἰς *θηήσκοντα ψιττακὸν* ἐν τῇ μεταγενεστέρᾳ ἐκδόσει τῆς ἀπόψεως τῆς Φύσεως τοῦ

Ἀλεξάνδρου Οὐμβόλδου ἔτυχε τοῦ γενικοῦ θαυμασμοῦ. Νεώτεροι ἐν τούτοις συντοπιεῖται του εἰσῆλθον εἰς τὸν κύκλον τούτον. Οὕτως ὁ ἀδελφὸς του Γεώργιος Κούρτιος ἐκρίνετο τῷ 1845 ἐν Βερολίνῳ ἄξιος καὶ διδάξῃ ἀπὸ πανεπιστημιακῆς ἑδρας καὶ ταυτοχρόνως ἀπεδείκνυτο βαθῆς γνώστης τῶν συγκριτικῶν καὶ τῆς ἑλληνικῆς καὶ λατινικῆς γραμματικῆς. Προστέθησαν τούτοις ἐκτὸς ἄλλων ὁ Γουλιέλμος Βάττενθαχ καὶ ὁ Kurd von Schlözer, ὁ δὲ Ἑρνέστος Κούρτιος ἦν ὁ Μέντωρ ὄλων. Αἱ σχέσεις του πρὸς τὸν οἶκον τῆς πριγκίπισσας τῆς Πρωσίας, τῆς ἐγγονῆς τοῦ Καρόλου Αὐγούστου ἦσαν ὅτι λαμπρότερον καὶ οὐδέποτε μαθητῆς ἐδείξε πρὸς τὸν διδάσκαλόν του τόσον τρυφερὰν εὐγνωμοσύνην ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ὅσην ὁ σήμερον διάδοχος πρὸς τὸν δόκτορα Κούρτιον, τὸ δὲ αἶσθημα τοῦτο διαρκεῖ ἤδη τεσσαράκοντα ἔτη. Ὁ Κούρτιος ἐσχέτισε τὸν ἡγεμονίδην μαθητὴν του μετὰ τινων οἰκογενειῶν Βερολιναιῶν ἀστῶν καὶ ἐξέλεξε δι' αὐτὸν ὁμίλον εὐθύμων νεανικῶν συντρόφων ἐκ τοιοῦτου κύκλου ἀστῶν πάλιν. Εἰσῆγαγεν αὐτὸν εἰς τὴν γερμανικὴν ἱστορίαν καὶ φιλολογίαν, πρὸ πάντων δὲ εἰς τὴν ποιήσιν καὶ ὁ πρίγκιψ ἐγένετο οἰκίτης πρῶτον πρὸς τὰς ποιήσεις τοῦ Ἐμμανουήλ Γάιβελ καὶ εἶτα πρὸς αὐτὸν τὸν ἴδιον.

Ἐπῆλθον αἱ θύλαι τοῦ 1848 καὶ τῇ 18 Μαρτίου, ὅτε «ὁ θρόνος ἐκλονεῖτο», κατὰ τὴν πρὸς τὸν Βούνησεν ἔκφρασιν τοῦ νῦν αὐτοκράτορος, ἔβλεπέ τις τὸν Κούρτιον πιστὸν εἰς τὸ πλευρὸν τοῦ πρίγκιπος, ὅστις ὅταν ὁ πατὴρ του ἐπὶ τινὰς μῆνας ἔφευγε τὸν θορυβῶδη ἐκείνον σάλον, παρὰ τῷ διδασκάλῳ εὖρε τὸν προστάτην του. Τῷ 1849 συνώδευεν ὁ καθηγητῆς Κούρτιος τὸν μαθητὴν του εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Βόννης. Καὶ ἐνταῦθα αἱ αὐταὶ σχέσεις διετηρήθησαν. Ὁ Κούρτιος ἐφρόντιζεν οὐχὶ μόνον περὶ καλῆς ἀκαδημαϊκῆς διδασκαλίας, ἦν ὁ Löbell, ὁ Βάλτερ, ὁ Πέρθεσ καὶ ἄλλοι παρεῖχον, ἀλλὰ πρὸ παντός περὶ ἐγκαρδίου συνδέσμου πρὸς τοὺς ἀκαδημαϊκοὺς κύκλους. Ὁ πρίγκιψ ὤφειλε νὰ γνωρίσῃ καλῶς καὶ ἐντελῶς τὴν φοιτητικὴν ζωὴν.

Μετὰ τὴν εἰς Βερολίνον ἐπάνοδον ἔληξαν τὰ παιδαγωγικὰ καθήκοντα τοῦ Κουρτίου καὶ ἀπε-

Σ. Μ. Οὗτος ἦν μέγας δοῦς τοῦ Σάξεν Βάιμαρ, ἡγεμὼν οὐχὶ μόνον διακριθεὶς ἐπὶ σωφροσύνη καὶ συνετῇ τοῦ μικροῦ αὐτοῦ κράτους διοικήσει, ἀλλὰ καὶ μεγάλως ἐπιδράσας ἐπὶ τῆς ἐν γένει πνευματικῆς ἀναπτύξεως τῆς Γερμανίας. Ἐν τῇ αὐτῇ του ὁ Goethe, ὁ Schiller, ὁ Wieland, ὁ Herder καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἔτυχον μεγάλων τιμῶν καὶ περιποιήσεων, οὕτως ὥστε τὸ Βάιμαρ εἶχε καταστῆ ποιητικὸν κέντρον. Ὁ πρὸ μικροῦ ἀποθανὼν μέγας ἱστοριογράφος Droysen συνέγραψε λίαν ἀξιανθῶστον βιβλίον περὶ τῆς ἐποχῆς τοῦ μουσοτραποῦς τούτου ἡγεμόνος ὑπὸ τὸν τίτλον «Κάρολος Αὐγούστος καὶ ἡ πολιτικὴ». Ὁ Goethe ἐτίμηθη ὑπ' αὐτοῦ διὰ τῶν ὑπᾶτων τῆς πολιτείας ἀτιμωμάτων, τὰς δὲ μεταξὺ αὐτῶν σχέσεις περιγράφει βιβλίον ἐπιγραφόμενον Goethe und Karl August καὶ συγγραφὴν ὑπὸ Düntzer. Ἡ ἐγγονὴ τοῦ ἡγεμόνος τούτου, νῦν αὐτοκράτειρα τῆς Γερμανίας ἠτύχησε νὰ ἔχῃ τὸν φιλόσοφον ποιητὴν διευθυντὴν τῆς ἑαυτῆς ἀγωγῆς.

δόθη αὐτὸς τῇ καθηγεσίᾳ του καὶ τῇ ἐπιστήμῃ. Ἐν τούτοις οἱ καιροὶ ἦσαν θολοί. Ἡ διγύνοια μεταξὺ Φρειδερίκου Γουλιέλμου Δ' καὶ τοῦ βασιλικοῦ ἀδελφοῦ του, μεταξὺ τῆς βασιλείσεως καὶ τῆς πριγκίπισσας τῆς Πρωσίας, ἐλάμβανε λυπηρὰς διαστάσεις. Καὶ ἡ ἐπιστήμη δὲ αὐτὴ ἐγνωρίσε ἀπὸ τοῦ 1850 τὴν ἐπιρροὴν τῆς ἀντιδράσεως. Οἱ φιλόλογοι Λάχμαν, Γζούμπτ καὶ Φράντς εἶχον ἀποθάνει καὶ ἐπὶ πολὺ οὐδεὶς ἐσκέπτετο περὶ ἀντικαταστάσεως. Ὁ Böckh καὶ ὁ Βέικερ εἶχον γηράσει, ὁ Γκέρχαρδ καὶ εἰς πολὺ μεγαλειότερον βαθμὸν ὁ Θ. Πανόφκα εἶχον ἀπαρχαιωθῆ. Ὁ Κούρτιος ἠναγκάσθη νὰ ἀναλάβῃ πρὸς πλήρωσιν τῶν χασμάτων μαθημάτων τινῶν τὰς παραδόσεις, ὡς ἄλλως ὄν ἠθελεν ἀναγγεῖλαι. Ἡ δὲ θέσις του ὄν ἦτο καθόλου λαμπρά. Παρὰ τὸ βαθὺ αὐτοῦ αἶσθημα ἀβρότητος καὶ τὴν ἀπαράμιλλον ἀφιλοκερδείαν του, αὐτός, ὡς ἀντιπρόσωπος τοῦ οἴκου τῶν πριγκίπων τῆς Πρωσίας, οὐδὲν ἠδύνατο τότε ν' ἀναμείνῃ. Ἐν τούτοις τῷ ἐπεφυλάσσετο ἡ δημιουργία τῆς οἰκιακῆς του εὐτυχίας. Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἐκδοτοῦ αὐτοῦ, τοῦ βιβλιοπώλου Βέσσερ, ἡ χήρα τούτου ἐξελέξατο αὐτὸν ὡς ἐπίτροπόν της. Μετ' οὐ πολὺ ἴσταντο ἀμφοτέρω πρὸ τοῦ γαμήλιου βωμοῦ καὶ μετὰ ἔτος καὶ ἡμέραν ὁ Κούρτιος ἠδύνατο νὰ ἐπιδείξῃ τοῖς μαθηταῖς του υἱὸν μετὰ τῶν λέξεων «νῦν οἱ Κούρτιοι ὄν θὰ ἐκλειψώσιν». Ἀλλ' ἡ νεαρὰ γυνὴ ἀπέθανε κατὰ τὸν ἐπόμενον τοκετόν. Καὶ πάλιν δὲ μετὰ ἐν ἔτος ὁ Κούρτιος κατέκτα τὴν χεῖρα τῆς ἀδελφῆς της καὶ οὕτως ἠυλογήθη εἰς τῶν ὀλιωτέρων ἡμερῶν. Κατὰ τὴν στέφιν δὲ, τελεσεθῆσαν κεκλεισμένων τῶν θυρῶν τῆς ἐκκλησίας, ἐνεφανίσθη ἅμα τῷ πέρατι τῆς ἱεροτελεστίας ὁ πρίγκιψ Φρειδερίκος Γουλιέλμος, ὅστις κατῴρθησε νὰ ἐπιτύχῃ μυστικὴν εἰσοδόν, θέλων νὰ ἦν ὁ πρῶτος, ὅστις ἠνχθήθῃ εὐδαιμονίαν τῷ διδασκάλῳ του.

Ἐν τῷ μεταξύ ὁ Κούρτιος ἤρατο φιλολογικὰς ἐπιτυχίας. Κατὰ τὰ 1851—52 ἐξεδόθη εἰς δύο ὀγκώδεις τόμους τὸ σπουδαιότατον ἔργον του Πελοπόννησος. Μικραὶ συγγραφαί, ὡς ἡ Ὀλυμπία (1852) καὶ οἱ Ἴωνες ὑπενηθύνισον τὴν Ἀκρόπολιν καὶ τὴν Νάξον. Ἡ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν ἀνέθηκεν αὐτῷ τὴν ἐξακαλούθησιν τῆς ἐκδόσεως τοῦ Corpus inscriptionum Graecarum καὶ τὸ βιβλιοπωλεῖον τοῦ Βάιδαμαν ἐπεφόρτισεν αὐτόν, ἀρνηθέντος τοῦ Δρόυσεν, ν' ἀναλάβῃ τὴν συγγραφὴν Ἑλληνικῆς ἱστορίας. Τῷ 1853 ἐξελέξατο αὐτὸν ἡ ἐν Βερολίνῳ ἀκαδημία τῶν ἐπιστημῶν τακτικὸν αὐτῆς μέλος. Ὁ γράφων τὰς γραμμὰς ταύτας παρευρέθη εἰς τὴν τελετὴν τῆς ὑποδοχῆς. Ὁ εἰσιτήριος λόγος τοῦ Ἑρνέστου Κουρτίου ἦν τόσῳ πλήρης ἐννοίας καὶ τόσῳ σώφρων, ὡς σπανίως τοιοῦτος λόγος. Περὶ τῶν πρὸς τὴν αὐτὴν σχέσεών του, ὡς παιδαγωγοῦ τοῦ μέλλοντος διαδόχου τοῦ θρόνου, οὐδὲ γὰρ ἀνέφερον,

ἐσκιαγράφησεν ὅμως μετὰ ἡρέμου μετριοφροσύνης τὸ ἐπιστημονικὸν του στάδιον καὶ βαθῆως βαρυθυμῶν ἀνεμνήσθη τῆς τελευτῆς τοῦ διδασκάλου τοῦ Μύλλερ. Ἐξοχος ἦν ἡ ἀπάντησις τοῦ Böckh, ὅσπερ ὡς γραμματεὺς ὤφειλε ν' ἀπαντήσῃ. Οὐχὶ μόνον τοῦ Κουρτίου τὰς ἐπιστημονικὰς μεγαλοουργίας, ἀλλ' ἀκόμη ὀνομαστὶ τὰς μικράς αὐτοῦ συγγραφὰς καὶ ἀγορεύσεις ἀνύψωτον ἐνεκα τοῦ ἀπανταχοῦ δῆκοντος ἰδεώδους χαρακτήρος.

Ἐκτοτε ὁ Κούρτιος ἔλαβε μέρος ἐν τῇ ἀκαδημίᾳ διὰ σειράς σημαντικῶν ἐργασιῶν, περὶ ὧν οὐ τοῦ παρόντος. Κατὰ τὸ πᾶσχα τοῦ 1856, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Καρόλου Φρειδερίκου Βραυν, ἐκλήθη ἐπὶ τὴν ἑδραν τοῦ τακτικοῦ καθηγητοῦ τῆς φιλολογίας ἐν Γοττίγγη. Ἡ καθηγεσία αὐτὴ εἶχε καλὸν μισθὸν καὶ ἐπὶ πᾶσιν ἀπέβη ὁ ἐκλεγείος os academiae. Ὡς φιλόλογος συνεπληρώθη ὡς ἄριστα διὰ τοῦ εὐθὺς μετ' αὐτὸν κληθέντος ἐκεῖ φιλολογοῦ Ἑρμαν Σάουππε. Ὑπὸ τοὺς δύο τούτους ἡ Γοττίγγη κατέστη μέγα κέντρον φιλολογικῶν σπουδῶν, καὶ εἰς τῶν πτωχοτάτων μαθητῶν τῆς ἐποχῆς καθ' ἣν ὁ Σάουππε ἦτο γυμνασιάρχης ἐν Βάιμαρ, ὁ Οὐλριχ Καίλερ, ἀπέβη ὑπὸ τούτον καὶ τὸν Ἑρνέστον Κούρτιον εἰς τῶν πρωτίστων συγχρόνων ἀρχαιολόγων, ἄσυλον ἀρχαιολογικῶν σπουδῶν ἐν Ἀθήναις καὶ μέλος τῆς Βερολιναιῆς ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν.

Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τῆς ἐν Γοττίγγη διαμονῆς ἐξεδόθη (1851—1861) ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία τοῦ Κουρτίου εἰς τρεῖς τόμους, πεντάκις μέχρι τοῦδε ἐκδοθεῖσα, τελεία τὸ εἶδος ὡς σπανίως ἱστορικῶν ἔργων, καὶ μοναδικὴ τὴν τοπογραφικὴν πρωτίστως ἀπεικόνισιν. Καὶ ὅμως ἔς πρὸς τὴν κυρίως ἱστορικὴν διεξαγωγὴν ἐπισύρει μομφὰς τινὰς. Ἡ ἰδεώδης φύσις τοῦ συγγραφέως παρεπλάγησεν αὐτὸν εἰς τολμηροτάτους συνδυασμοὺς καὶ ἴσως ἐδῶ καὶ ἐκεῖ εἰς παραγνωρίσιν τινὰ τοῦ χαρακτήρος τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ λαοῦ. Τὸ ἔργον ἀφιέρωται τῷ μαθητῇ του πρίγκιπι διαδόχῳ, οὕτως τότε ἐλάμβανεν ἀρχὴν ἡ οἰκιακὴ εὐδαιμονία. Εἶνε συγκινητικόν, ὅτι ἐνῷ τῇ ἑσπέρᾳ τῆς 27 Ἰανουαρίου 1859 ὁ Κούρτιος εἶχε συναθροῦσαι περ' αὐτῷ κύκλον φίλων καὶ μαθητῶν, αἴφνης τηλεγράφημα ἐκ Πότσδαμ ἀφίκετο:

Ἀγαπητὴ Κούρτι,

Πρὸ μικροῦ ἀπέκτησα ἀγοράκι.

Σὺς

Φρειδερίκος Γουλιέλμος.

Καὶ λοιπὸν ἀπὸ τὸν ὁμίλον τῶν γοττιγγεῶν καθηγητῶν καὶ φοιτητῶν ἐξεργάγη ἐνθουν ζήτω διὰ τὸν νεογέννητον, τὸν σήμερον πρίγκιπα Γουλιέλμον. Τῷ 1868 μόλις ἐπέτυχεν ὁ Κούρτιος τακτικὴν καθηγεσίαν ἐν Βερολίνῳ, τὸ δὲ παράσημον τοῦ ἐρυθροῦ ἀστῆος τρίτης τάξεως, ὅπερ τῷ 1857 ἀνεμνήθη αὐτῷ φέρει μέχρι σήμερον ἐτι.

του· ἐξέθετε μεγαλοφώνως τὰ καθέκαστα εἰς ἓνα φίλον του. Τὸ δωμάτιον εἶνε ζεστό, ἡ τὸν ἥλιος σχετικῶς φηινό· μόνον 25 δραχμῆς· ἄλλου τοῦ ἐγγύρῳσαν 30 καὶ 40· καὶ τὸ καλλίτερον ἀπὸ ὅλα, εἶνε μιὰ νοικοκυρὰ καθὼς πρέπει· καλὴ καὶ ἄξια γυναῖκα· τοῦ εἶπεν ὅτι θὰ τὸ ξυπνῆ πρώτῃ τὸ παιδί νὰ μελετᾷ· γιατί εἶνε φόβος μήπως ἀργεῖ νὰ ξυπνᾷ μοναχό του, καὶ ἔτσι πηγαίνει ἔς τὸ μάθημα, χωρὶς νὰ εἶνε μελετημένο! » Ἀγαθώτατος ἄνθρωπος, ἀφοῦ ὄνειροπολῆ διὰ τὸν υἱὸν του, μετὰ τὴν πατρικὴν ἐν τῇ πατρίδι ἐπαγρύπνησιν ἀφειθρόμενον ἐν Ἀθήναις εἰς τὸν ἐλεύθερον βίον καὶ τὰ διδάγματα τῶν ὁμηλικῶν του, ἀφοῦ ὄνειροπολῆ διὰ τὸν υἱὸν του, δεκαεπταετῆ νεανίαν καὶ πρωτοστῆ τῆς Νομικῆς, ὀρθρίας ἐξεγέρσεις καὶ προμελέτας.

Ἦτομαζώμην νὰ τοῦ εἶπω: « Καλὲ μου ἄνθρωπε, ἴσως ὁ υἱός σου δὲν ὁμοιάζει τοὺς ἄλλους νέους· ἴσως φέρεται ὑπὸ ἐξόχου φιλομαθείας, ἐνισχύεται ὑπὸ ἐκτάκτου εὐφυΐας, κατισχύσει πάντος προτύπου καὶ πάντος πειρασμοῦ, καὶ γίνῃ μιὰν ἡμέραν τὸ καύχημα καὶ σοῦ καὶ ὅλων μας· τότε δὲν ἔχω ἢ νὰ σὲ μακαρίσω ἐκ τῶν προτέρων. Ἄν ὅμως ὁ υἱός σου, μεθ' ὅλας αὐτοῦ τὰς ἀρετὰς, ἀνήκει εἰς τὴν μεγάλην πλειονότητα τῶν συνήθων πνευμάτων, φαντάζεσαι ὅτι, μεθ' ὅλας ἴσως τὰς ἀγαθὰς αὐτοῦ διαθέσεις, δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ ἐν τῷ φοιτητικῷ βίῳ τὸ πρόγραμμα ὅπερ διέγραψεν ἡ πατρικὴ σου μέριμνα δι' αὐτόν; Γνωρίζεις τί σημαίνει συνήθως πρωτοστῆς τῆς Νομικῆς; ὑποθέτω ὅτι ὁ υἱός σου μετ' ὅλην τὴν ὀρεξιν ἐξυπνᾷ τὴν πρώτην πρῶταν καὶ ἀνοίγει τὸ Ῥωμαϊκὸν τοῦ Δίκαιου· ὁ πρῶτος συμφοιτητῆς του, ὁ ὁποῖος θὰ τὸν ἴδῃ, θὰ ἀνακράξῃ χλευαστικῶς: « Τί! ἀπὸ τώρα ἄρχισες διαβάσματα; εἶσαι πρωτοστῆς! » Καὶ ὁ μαχιῶς τίτλος διανοίγει πᾶσαν ὁδὸν πρὸς ἀμεριμνησίαν καὶ ἄκοπον δαπάνην τοῦ καιροῦ. Οὕτως ἡ μελέτη ἀποτόμους ἐξ ἀρχῆς καταργεῖται· μετὰ δύο ἢ τρεῖς μῆνας ἄρχεται ἐλαττούμενος ὁ πρὸς τὴν φοίτησιν ζήλος· ἡ συνειδησις καθησυχάζεται διὰ τῆς σκέψεως: « ἔχω καιρὸ τοῦ χρόνου ».

Τὸ δεύτερον ἔτος ἡ φοίτησις εἶνε τακτικώτερα, ἀλλ' ἡ μελέτη; μᾶ! μοῦ φθάνουν δυὸ χρόνια νὰ πάρω τὸ δίπλωμα· τὸ τρίτον ἀναταράσσεται ὀλίγον ἢ κόνις τῶν βιβλίων· καὶ μόνον τὸ τελευταῖον ἔτος, ὡσεὶ ἀπὸ βαρέως ἀνακλύπτων ληθάρτου ὁ ὑποψήφιος διδάκτωρ ῥίπτεται, νυσταλέος ἀκόμη ὑπὸ τοῦ παρελθόντος εἰς νευρικὴν, ἀτερπεστάτην, βίασαν, νυχθήμερον ἀνάγνωσιν, παρρηδίαν μελέτης, μεθ' ἣν ἡ ὑγίη, ἡ ἐπιεικεία τῶν καθηγητῶν, ἡ ἡ ἐξαιρετος μνήμη τοῦ ἐξεταζομένου, τῷ παρέχουσιν ἐν δίπλωμα. Νομίζεις ὅτι ὅταν ἐπανέλθῃ ὁ υἱός σου μετ' οὗτοῦτο δίπλωμα, θὰ εἶνε ἀληθινὰ ἐπιστήμων, ὅπως θὰ τὸν καμαρώνῃς; θὰ εἶνε ἐπιστήμων ὅσα εἶνε ἀθρόνους οἱ τέττιγες. Ἀλλά, φίλε μου, μήπως νομίζεις

ὅτι πταῖον διὰ τὰ ἁμαρτήματα ταῦτα οἱ νέοι μας, ὁ υἱός σου; ὄχι, ὄχι· ἂν ἔχῃς ὑπομονὴν, ἐγὼ δύναμαι νὰ σοῦ ἀποκαλύψω τοὺς ἀληθεῖς πταίστας. . . »

Ἄλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ πατήρ, πληρώσας τὸν λογαριασμὸν ἐξῆλθε τοῦ ξενοδοχείου, ἐν ᾧ ἐγὼ δὲν εἶχα τελειώσει ἀκόμη τὸ δεῖπνόν μου.

ΧΡΟΝΟΓΡΑΦΟΣ

ΔΑΝΕΙΟΝ ΠΝΕΥΜΑ

Εἰς τρυφερὸς σύζυγος ἔγραψεν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς συζύγου του τὸ ἐπόμενον ἐπιτύμβιον:

Δὲν θὰ τὴν ἀναστήσετε ποτέ, ὦ δάκρυά μου!
 Ὅθεν ἀφθόνως ρεῦσατε ἀπὸ τὰ ὄμματά μου.

Κατὰ τοὺς χρόνους τῆς παλινορθώσεως Γάλλος βουλευτῆς, λαλῶν ποτε ἀπὸ τοῦ βήματος καὶ ἀποτεινόμενος πρὸς τὸν ὑπουργὸν Βιέλ, τοῦ ὁποῖου τὸ πρόσωπον εἶχε καταστήσει δυσειδέστατον ἡ εὐλογία, ἐπανελάμβανε: Σὺς παρατηρῶ, κύριε ὑπουργέ, σὺς παρατηρῶ, κύριε ὑπουργέ... Ὁ ὑπουργός, βαρυνθεὶς ἐπὶ τέλους τῷ εἶπεν: « — Καὶ ἐγὼ σὺς παρατηρῶ ὅτι ἐφ' ὅσον καὶ ἂν μὲ παρατηρῆτε οὐδέποτε θὰ παρατηρήσῃτε μορφὴν Ἀδωνίδος ». Οἱ βουλευταὶ ἐξεράγησαν εἰς γέλωτας, καὶ ὁ πτωχὸς ῥήτωρ κατῆλθε τοῦ βήματος συγκεχυμένος.

Ὁ κύριος Β. — Θὰ μαγειρεύῃς λοιπὸν, καρίτσι μου, καὶ θὰ φροντίξῃς καὶ γιὰ τὸ σπῆτι. Ὅσο γιὰ τὴ συμφωνία μας, λεπτὰ δὲν θὰ σοῦ δίνω. Θὰ τρῶς καλὰ, θὰ πίνῃς καλὰ, καὶ θὰ χῆς καμμιὰ φρά καὶ τὰ ὄρα σου.

Ἡ μαγειρίσσα. — Λυποῦμαι, ἀφεντικῶ, μὰ δὲ μὲ συμφέρει· μοῦ εἶνε ἄγιο. Δὲν πιστεῦω δὲ ἔτσι μὲ τέτοιαις συμφωνίαις νὰ εὐρῆτε καλὴ μαγειρίσσα. Τὸ πολὺ πολὺ μ' αὐτὰ ποῦ δίνετε ἔμπορεῖτε νὰ ἔρῃτε μιὰ γυναῖκα νὰ τὴν ἀρευθῆτε.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Τὰς συγγενεῖς ψυχὰς ἡ πρώτη συνάντησις συνδέει διὰ δεσμῶν ἀδαμαντίνων.

Εἰς τοὺς πλείστους τῶν ἀνθρώπων ὁ ἐγωϊσμός καὶ τὸ φιλεύσπλαγγον εἶνε πάντοτε χωρισμένα ὡς ὄξος καὶ ἔλαιον· ἐν δὲ ποτε αἰφνιδίως τινος συγκινήσεως ἀναταράσσεται τὰ ἀναμίξῃ, μετὰ μιὰν στιγμὴν πάλιν ἀποχωρίζονται ἀλλήλων.